

RIE WELLENDORF & METIN CAKMAK

GADEDRENGE

**YNGRE ETNISKE DRENGE I GADEBILLEDET OG DERES
MØDER MED POLITI OG BORGERE**

Gadedrenge

Forord

Vi har her fornøjelsen af at offentliggøre den anden rapport fra Center for Ungdomsforskning om mødet mellem unge danskere med anden etnisk baggrund og politi. I 2003 udkom rapporten *Konflikt på gadeplan – når etnisk minoritetsungdom og politi mødes (CeFU)*, som zoomede ind på netop mødet mellem politi og unge, som det finder sted på gadeplan.

Denne rapport breder perspektivet ud og afdækker også baggrunden for møderne. Rapporten går tæt på drengenes generelle situation, forestillinger og vilkår og tilbyder et indblik i deres verden. Rapporten indkredser politifolkenes baggrundsopfattelser af drengenes adfærd og situation. Rapporten indkredser ligeledes, hvilke mødesituationer der er mellem drenge og politi og til dels også andre borgere, der oplever drengenes opførsel som generende og truende. Endeligt sætter den fokus på selve mødet, på hvordan parterne oplever og forstår hinanden og hvordan disse forståelser virker konfliktoptrappende i forhold til møderne, ligesom unødvendige konfliktoptrappende faktorer i mødet afdækkes.

Rapporten er skrevet med henblik på at kunne komme politiet og andre, der i deres hverdag arbejder med de unge, til gavn. Det er vores overbevisning, at en større forståelse for mødernes karakter og baggrund er afgørende for at fremme de unges konstruktive integration og for at afhjælpe en række af de konflikter, som finder sted mellem unge og politi.

Projektet er finansieret af flere parter, som vi alle takker for hver deres bidrag. Det drejer sig om Justitsministeriets forskningspulje, Det kriminalpræventive råd og Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration. Alle er de uden ansvar for indholdet af rapporten.

Rapporten er skrevet af cand.mag. Rie Wellendorf og forskningsassistent Metin Cakmak ved Center for Ungdomsforskning (CeFU) på Learning Lab Denmark, DPU, Aarhus Universitet i samarbejde med professor og centerleder Birgitte Simonsen og undertegnede forskningsleder Noemi Katznelson også fra Center for Ungdomsforskning. Derudover har antropolog Susanne Branner Jespersen foretaget en journalistisk bearbejdning af rapporten.

Undersøgelsen er blevet båret frem af megen velvilje i politiet, som de skal have stor tak for, ligesom en række unge har indvilget i at dele deres tanker og historier med os. Derudover har SSP, klubpersonale og politiet i de områder undersøgelsen har fundet sted, bidraget med deres store viden

indenfor området. Sidst – men ikke mindst – vil vi gerne takke de frivillige forældre og brugerne af deres klub for deres gæstfrihed og velvillighed over for undersøgelsen.

Af alle disse menneskers forskellige indsatser er der kommet denne rapport, som vi håber, må komme bredt ud og være til hjælp i arbejdet med at mindske konflikter på gadeplan mellem etniske 'gadedrenge' og politi.

God læselyst,

Centerleder Birgitte Simonsen og forskningsleder Noemi Katznelson

Center for Ungdomsforskning

© Center for Ungdomsforskning og forfatterne 2007

Layout: Niels-Henrik M. Hansen

Forsidefoto: Niels-Henrik M. Hansen

Center for Ungdomsforskning

Learning Lab Denmark, DPU, Aarhus Universitet

Tuborgvej 164

2400 København NV

Tryk: Werk Offset A/S

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1: Indledning	11
Baggrund	12
Rapportens opbygning	12
Kapitel 2: Drengene – en karakteristik	13
Skolen	13
Fritiden og værestederne	14
Provinsens unge	15
Storbyens unge	15
Fremtiden	16
Forældrenes rolle og andre voksne	16
Gaden og dens idealer	18
Maskulinitet og sprog	20
Gruppens struktur	21
Opsamling på drengene	22
Kapitel 3: Politiet	23
Nærpolitiets rolle i forhold til de unge	23
Beredskabets rolle i forhold til de unge	24
Fortællinger om drengenes baggrund	24
En typologi	25
<i>"Mentoren"</i>	25
<i>"Diplomaten"</i>	27
<i>"Domptøren"</i>	28
Kultur og værdiforskelle	29
Opsamling på politiet	30
Kapitel 4: Møder mellem gadedrenge og ordensmagten	31
Politiets fortællinger om mødesituationer	31
<i>Mødefrekvensen</i>	31
<i>Når drengene blander sig</i>	32
Forskel på møder i storbyen og provinsen	33
<i>Om grupper af unge</i>	33
Drengenes fortællinger om mødesituationer	33
<i>Mødefrekvensen i storby og provins</i>	33
<i>Politiets adfærd virker diskriminerende på drengene</i>	34
<i>Fortællingernes magt – fjendebilledet</i>	35
Drengenes forsøg på at mestre situationen	36
<i>Offer-strategien</i>	36
<i>"Gangsta"-strategien</i>	36
Fra mødesituation til konflikt	37
<i>Eksempler på observerede møder fra feltarbejdet</i>	37
<i>Den latente og den åbne konflikt</i>	39
Opsamling på møderne	43
Kapitel 5: Konklusioner og anbefalinger	45
Rapportens anbefalinger	47
Appendiks A: Metode og dokumentation	50
Appendiks B: Litteratur	52

Kapitel 1: Indledning

Der er i disse år megen fokus på de grupper af etniske minoritetsunge drenge, som i nogle områder i Danmark fylder godt op i gadebilledet. Der er tale om drenge i alderen fra 10 - 17 år, som tilbringer en stor del af deres tid på gaden, på legepladser, i læskure ved busstoppesteder og andre offentlige steder. Det er drenge som har svært ved at finde sig tilpas i de institutionaliserede fritidstilbud, og hvor hjemmet heller ikke udgør en mulig ramme for deres fritidsliv. Som en af drengene griner formulerer det:

Det kan vi sgu da ikke. Der er da ikke plads til 20 perkere hjemme hos os.

Drengenes opførsel og tilstedeværelse i gadebilledet er imidlertid ikke uden problemer for såvel de unge selv som for deres omgivelser. Faren er, at drengene med livet på gaden bevæger sig i retning af generel marginalisering i forhold til samfundsmæssige institutioner som skolen og organiserede fritidsaktiviteter. Samtidig er der fare for, at de unge gadedrenge virker som en magnet på yngre drenge helt ned til 10 års alderen, der således i en meget tidlig alder indføres i gadelivet og den mar-

ginaliseringsrisiko der ofte går hånd i hånd hermed. Samlet set øger gadelivet de unges risiko for at indlede en kriminel løbebane om end der ingen automatik er mellem gadelivet og egentlig strafbar kriminalitet.

Men de unges liv på gaden opleves også en udfordring af andre borgere i almindelighed og politiet i særdeleshed. Således handler nærværende rapport ikke alene om de unge, men også om de unges møde på gadeplan med politiet. Som en betjent formulerer baggrunden for mange af møderne mellem de unge og politiet:

Vi møder anmeldelser, hvor folk siger: "Nu står der syv indvandrere nede foran min dør, og så hamrer de på døren", eller et eller andet, bare noget harmløst noget – drengestreger eller noget. Men så snart en person ser 7-8 af dem der (etniske unge red.) dernede, så må der være noget galt. Det er jo helt vildt.

Politiet rykker således ofte ud til sager af såkaldt 'gadeuorden', og bliver på den måde en del af de unge gadedrenges liv på gaden.

Men hvordan oplever drengene ellers deres liv

og situation på gaden? Hvem er de og hvilke baggrunde har de? Hvad karakteriserer det fællesskab de etablerer med de andre unge drenge (og børn) på gaden? Hvordan oplever politibetjentene på deres side de unge og deres rolle i forhold til de unge? Hvordan griber de møderne med de unge an? Og hvordan tager møderne mellem drengene og politiet på gadeplan overhovedet form i hverdagen i såvel storbyområder i Danmark som i provinsen. Svarene på disse spørgsmål finder du i rapporten her.

Rapporten søger at grave et spadestik dybere end opinionerne i den generelle samfundsmæssige debat og har således til formål at være med til at frembringe en dybere og fremadrettet indsigt i problemfeltet og i de mekanismer der er under udvikling i disse år, også i europæisk sammenhæng.

Baggrund

Rapporten og det forskningsprojekt som rapporten udspringer af tog oprindeligt sit afsæt i et begreb om "lillebrødrene", som for en stund var gledet ind i den danske debat og praksis omkring integrationen af unge etniske minoritetsdanskere. Med betegnelsen "lillebror" henvises der typisk til en udbredt fornemmelse af at forskellige årgange af nydanskere har betydelig indflydelse på hinandens adfærd, og at denne indflydelse i særlige situationer kan have en uheldig karakter.

Undersøgelsen her har imidlertid vist at betegnelsen "lillebror" i praksis er vanskelig at benytte, da det indikerer en biologisk og familiær sammenhæng mellem de meget unge drenge (ml. ca. 10-12 år) og de lidt ældre drenge (12 og opefter). Vi har således her valgt at erstatte betegnelsen "lillebror" med "gadedrenge". Hermed ønsker vi at indkredse, at de unge der er i fokus i denne undersøgelse netop er karakteriseret ved at opholde sig en stor del af deres tid på gaden. Yderligere er "gadedrenge" historisk set en betegnelse for "arbejderklassens uvorne unger". Og heri ligger således også en indikation på, at årsagen til drengenes gadeliv primært skal findes i deres sociale og økonomiske forhold og ikke i etniske og religiøse forklaringer.

Rapportens opbygning

I kapitel 2 fokuserer vi på drengene og deres hverdagsliv. Hvad er deres baggrund, opvækstvilkår, situation og fremtidsdrømme? Hvordan fungerer de i deres fritid, i forhold til skole og de sociale sammenhænge de er i?

I kapitlet indkredses også den store indflydelse som drengene har på hinanden, og de gruppedynamikker der opstår mellem drengene og som virker ind på deres adfærd, selvopfattelse og opfattelse af deres omgivelser.

Kapitel 3 handler om politiet og politiets oplevelse af drengene og deres møder i hverdagen med drengene. Hvad er politiets forståelse af og deres forklaring på drengene og deres adfærd? Hvordan håndterer politibetjentene mødet med drengene?

I kapitlet indeles politiets strategier og fremgangsmåder i forhold til de unge i forskellige typologier for at synliggøre forskelle og konsekvenser af politiets forskellige tilgange til de unge.

I kapitel 4 tager vi fat på de mødesituationer, hvor ordensmagt og gadedrenge støder sammen. Det er dette møde, der er konfliktrammen for parterne, og det er herfra de forskellige opfattelser, holdninger og oplevelser udspringer. Hvordan oplever parterne mødet? Hvad er grundlaget for og årsagerne til mødet? Hvilke forudsætninger og omstændigheder mødes de under?

I kapitlet opdeles møderne i møder præget af latent og åben konflikt, ligesom vi i kapitlet ser nærmere på forhold, som kan virke konfliktudløsende.

I kapitel 5 præsenteres rapportens konklusioner og anbefalinger undersøgelsens hovedresultater i kort form.

Kapitel 2: Drengene – en karakteristik

I dette kapitel vil vi karakterisere de unge drenge. Det er drenge i alderen 10 til 17 år, som har dét til fælles, at de har en anden etnisk baggrund end dansk. De fleste har muslimsk baggrund og deres forældre stammer fra Tyrkiet og Mellemøsten. Desuden kommer de fra resourcesvage hjem i den forstand, at forældrene er helt eller delvist afskåret fra deltagelse i samfundslivet på lige fod med ”almindelige borgere”, da de ofte er arbejdsløse eller pensionerede. Vi har lavet formelle interview med 50 unge, haft dialoger og samtaler med cirka 100 unge, samt deltaget i de unges liv som det udfoldede sig i klubber og væresteder, både i storbyen og i provinsbyen.

Skolen

De fleste af drengene kommer fra familier uden uddannelsestradition. Deres møde med skolen foregår derfor på en for dem ukendt social arena. Dette vil være tilfældet for alle unge fra familier uden uddannelsestradition, upåagtet etnisk og religiøs baggrund. Men som følge af deres ikke-danske baggrund er arenaen også fremmed for dem i etno-kulturel henseende. Drengenes møde med den danske folkeskole indledes derfor med en dobbeltbarriere, hvor sproglige og normative koder og

barrierer i sig selv kan virke stigmatiserende og/eller føre til uhensigtsmæssig adfærd.

I: Har I prøvet at lave noget ulovligt? Er der nogen af jer, der har prøvet at være oppe at slås f.eks.?

Dreng: På skolen da vi var små. Mest da vi var små altså, der vidste vi ikke hvad ordet ironisk var ... så hver gang der var nogen, der sagde fuck dig, så begyndte vi at slå løs på ham. (Gruppeinterview)

Det er for nyligt blevet påvist, at etniske minoritetsdrenge allerede i den danske folkeskole oplever at blive problematiseret som ballademagere (Gilliam, 2007). Drengene skaber et fællesskab om dét at lave ballade og om at være i opposition til skolen og lærerne. Historisk set skal man ikke mange generationer tilbage i Danmark, før det var arbejderklassens drenge, der havde prædikaten. Pointen er, at det ikke hjælper noget at forklare drengenes ballade ud fra deres etniske og kulturelle baggrund. Der er noget andet og mere på spil end det. Ph.d. Laura Gilliam mener, at skolen er med i skabelsen af ballademagerne:

”På tværs af skoler, samfund og generationer har marginaliserede børns svar været at finde styrke i en fælles oppositionel identitet, finde alternativt magt og anerkendelse og vende sig mod skolens krav.”

...

"Men det er simpelthen en del af skolens institutionelle logik at skulle overføre en bestemt kultur, hvilket får lærere til at privilegere de børn, der kender den i forvejen og problematisere, disciplinere og marginalisere de børn som ikke har den med hjemmefra, eller som ikke passer ind i den norm skolen sætter for det ordentlige menneske." (Gilliam, 2007)

Skolen kommer således uforvarende til at give drengene en selvforståelse af at være dårlige elever, og drengene svarer igen ved at finde alternative fællesskaber og en omgangskreds blandt andre drenge, som også defineres af skolen og ligeledes definerer sig selv som ballademagere. I denne undersøgelse bestod disse fællesskaber næsten udelukkende af etniske minoritetsdrenge og "ballademager" der endte som en decideret gruppeidentitet.

I det omfang det ikke lykkes drengene at fungere indenfor gældende rammer, træder nogle af dem altså ud og skaber deres egne. De definerer og betegner gerne sig selv som "perkere". Et oprindeligt nedgørende bandeord mod indvandrere, som de unge har gjort til en identifikationsfaktor. Alle de karakteristika, de føler sig nedgjort ved, tager de til sig og bruger som stolte markører og grundlag for deres egen selvidentifikation.

Det skaber en gruppeidentitet, der også bliver til en afvigeridentitet, idet deres sammenhold alene bygger på, at de marginaliseres af omgivelserne, fordi de falder uden for normen. Når de opbygger fællesskaber på den baggrund, er det udtryk for, at de i et eller andet omfang har internaliseret eller overtaget omgivelsernes stigmatisering af dem.

Drengene står på den måde over for et dilemma, fordi de på den ene side faktisk anerkender skolens og uddannelsens kapital og er frustrerede over at være "de dumme", og på den anden side opsøger de netop den alternative kapital hos de andre ballademagere og kan altså ikke både blæse og have mel i munden (Gilliam, 2007). Som "yngste generation" refererer man altid til dem, der er højere i hierarkiet, "den ældre generation", og det vil give alt for store sociale ofre at forsøge sig med både at tækkes skolen og ballademagerne. Her er et citat fra vores eget feltarbejde, der illustrerer pointen:

Dreng: Og i skolen der skal man nogen gang være lidt dengset.

I: Hvordan dengset?

Dreng: Det er ikke altid, men altså nogen gange, nogen gange skal man lave sine lektier, ja det skal man altid. (Gruppeinterview)

Vi kan konstatere, at de drenge, vi har snakket med og interviewet, stort set har samme drømme om uddannelse, et godt liv og fremtiden, som jævnaldrende danske drenge kan have. Der er med andre ord masser af gode intentioner at bygge videre på. Forskellen kommer blot frem, når den ucensurerede drøm skal forholdes til virkeligheden. Her bliver de mere realistiske, og mange af dem udtrykker, at deres skoleformåen og indsats nok ikke rækker til drømmen som pilot, ingeniør og lignende:

Dreng: Ej okay, det jeg vil være, det kan jeg slet ikke blive.

I: Ja, men altså jeg vil gerne høre, hvad vil du gerne være

Dreng: Businessmand.

I: Hvad slags businessmand?

Dreng: Forretning og biler, nu skal jeg lige tænke ... (Gruppeinterview)

Fritiden og værestederne

Fritiden går med at hænge ud sammen med kammeraterne. Nogle går til en fritidsaktivitet, men langt de fleste opholder sig primært i en klub eller på et værested efter skoletid. Næsten samtlige af de interviewede drenge beklager sig over værestedernes begrænsede åbningstid.

Undersøgelsen viser, at bydelen, boligområdet eller i nogle tilfælde boligblokken stadig er et udbredt identifikationsstegn. Kasketter, trøjer og jakker med postnummer og bydelsnavn er stadig et yndet varemærke hos en anseelig del af de unge. Der er således en vis sammenhæng og identifikation mellem ungegruppen, lokalområdet og værestedet.

De lokale væresteder har vundet indpas i de unges fritid og den store gruppe af unge har således en fast tilknytning til værestederne i deres boligområde.

I: Hvad synes I om at komme her [i værestedet]?

Dreng: Det er okay.

Dreng: Så har vi noget at lave, i stedet for at

lave kriminalitet.

I: Noget andet? Hvad laver I, når I ikke er her?

Dreng: Ballade.

I: Ballade, prøv at fortælle?

Dreng: Hvad vil du vide?

I: Hvad slags ballade?

Dreng: Knallerttyveri, knæk, indbrud.

Overordnet er aktiviteterne og de unges deltagelse i disse meget kollektivorienteret ligesom meget andet af deres adfærd. Aktiviteten er oftest noget, de kan være fælles om, snarere end et mål i sig selv.

Engagementsniveauet for selve aktiviteten kan derfor ofte ligge på et meget lille sted. Hvis vennerne går eller skifter fra en aktivitet til en anden, så følger den enkelte med, næsten ligegyldigt hvilken aktivitet han er i gang med. Eller også står de og puster ham i nakken, så han hurtigt bliver færdig. Omvendt kan et spil kort eller en omgang bordfodbold blive så nervepirrende, at en stor gruppe stimler sammen som tilskuere og stiller sig i kø for at deltage. Det minder lidt om fælles kedsomhed og kollektiv rastløshed. Et par stykker kommer ind i et rum og smider sig ned på en bænk eller i en stol, eller de hænger lidt hen over nogen, der er i gang med spil. De kan ikke rigtig finde ud af at aktivere sig selv, så efter et lille stykke tid forsvinder de igen.

Hvis man følger dem, går de rundt fra rum til rum og følger samme mønster: Ser hvem der er i rummet, hænger lidt ud, taler måske med dem, der er derinde. Måske bliver de hængende, fordi der foregår noget, der fanger interessen, og ellers strømmer de videre til næste rum eller udenfor for at ryge en smøg, eller for at se om der sker noget. Der skal hele tiden ske noget, og man kan nogle gange nærmest måle den konstante færden mellem de forskellige aktiviteter. Aktivitetsredskaberne i værestederne er som regel pc, internet, tv, bordfodbold, brætspil og kortspil, som danner rammerne for aktiviteterne og det sociale samvær i værestedet. Computerspil og især bordfodbold er de store trækplastre i provinsen, hvor sidstnævnte til tider godt kan minde om en rigtig fodboldkamp.

Nogle steder imødekommer værestederne de unges rastløshed med indendørs fodbold et par gange om ugen. Både de unges engagement og det høje intensitetsniveau under spillet er et klassisk eksempel på, hvordan de

unges energi og rastløshed udfolder sig i en positiv fysisk kontekst.

Provinsens unge

Langt hovedparten af de unge fra provinsen går eller har gået til en fritidsaktivitet, som regel sport/fodbold. De benytter sig, som de unge i storbyen, af de lokale væresteder flere gange ugentligt, men generelt giver de udtryk for, at de ikke hænger så meget i byen/ude. En information vi får bekræftet af kommunens udgående medarbejdere og nærpolitiet. I en enkelt bydel tyder informationerne dog på, at grupper af unge gerne hænger ud i lokalområdet, og der er fra tid til anden hærværk og ballade i den del af byen.

De fleste beskriver en typisk dag med ”skole, hjem, lektier, sport, værested og venner”, i den nævnte rækkefølge. De har relationer med deres danske klassekammerater, men denne relation er som regel begrænset til skolelivet. Mange af de unge giver udtryk for, at de i høj grad keder sig. Af de unges egne fortællinger fremgår det, at der næsten er tale om en mental tilstand, frem for en fysisk situation, hvor de vitterligt ingenting har at foretage sig. ”(Fordi) vi keder os” er et flittigt brugt argument, når de unge skal forklare nogle af deres uhensigtsmæssige handlinger.

Storbyens unge

De unge fra storbyen er på mange måder mere hårdkogte i deres udtryk, end de drenge vi har mødt i provinskredsen. De bruger en meget stor del af deres vågne tid uden for hjemmet – nogle gange går de hjem for at spise aftensmad, nogle gange klares det ved at dele en pizza i klubben. Ellers går mange af dem først hjem, når det er sengetid. Flere af de unge fra storbyen beskriver en almindelig dag som ”skole, hænge ud, hjem og spise, ud igen, hjem og sove”.

I modsætning til provinsens unge forsvinder to vigtige elementer ud af beskrivelsen, nemlig lektielæsningen og sportsaktiviteterne. Der er naturligvis også nogle af drengene fra storbyen, der dyrker sport, men det dominerende

flertal har ingen fritidsinteresser ud over at hænge ud i klubben, hvor de bruger rigtig meget tid på at spille computer, være på internettet eller spille poker. Ofte sidder de bare sammen og ryger en masse cigaretter, imens snakken flyder. Når vejret er til det, trækker drengene op på fortovet foran klubben, hvor de står og hænger ud – efter rygeforbudet er det blevet endnu mere udtalt.

Fremtiden

De fleste af drengene går i skole, selv om deres entusiasme ikke er slående. Et par stykker er på særlige vilkår kommet i praktik, fordi skolen og de ikke rigtig kan komme overens. For storbydrengenes vedkommende er deres fremtidsdrømme ikke særlig konkrete, og det er måske ikke så odiøst deres alder taget i betragtning (Pless og Katznelson, 2007). Et gennemgående tema for flere af dem er, at de gerne vil nyde men ikke rigtig yde. Én vil gerne være tømrer, fordi han har været i praktik hos én, som selv kunne bestemme hastigheden på sit arbejde. Drengen fortæller, hvordan man kan få en opgave med at sætte gipsplader op i en lejlighed og helt selv bestemme arbejdstempoet. Man kan gå der alene og være herre i eget hus – og så er det godt betalt!

En anden dreng siger, at han godt vil have både uddannelse og job, men hvis han skal være ærlig, vil han bare gå efter den nemmeste og hurtigste uddannelse, så han kan komme ud og tjene nogle penge. De fleste af dem ved ikke rigtig, hvad de vil være endnu, men det er helt tydeligt jobs som håndværkere, der falder dem først ind, når de har tygget lidt på spørgsmålet.

De kender deres kvarter og bydel indgående, for 10 ud af 11 har boet det samme sted hele livet. Bydelen er en vigtig del af identiteten, og de føler sig sikre ved at gå der efter mørkets frembrud. De er "the boys from the hood", og de har ingen drømme om eller interesser i at flytte andre steder hen. Der føler de sig hjemme og trygge, og dér har de planer om at blive boende – også i fremtiden.

Forældrenes rolle og andre voksne

Forældrene til mange af drengene arbejder enten i servicesektoren eller står uden tilknytning til arbejdsmarkedet.

D: Min far har arbejdet i taxa i 20 år, og min mor, jeg ved ikke, hvad hun har lavet.

I: Din far er gået på pension måske?

D: Ja. (Enkeltinterview)

I: Ja. Hvad laver dine forældre?

D: Hvad mener du?

I: Arbejder, de eller går de i skole?

M: Min far er taxachauffør.

I: Din far er taxachauffør. Og din mor?

D: Ikke noget.

I: Hvad laver dine forældre?

D: Ikke noget. De er pensionister. (Gruppeninterview)

En del af de unges problem er dét skel, der skabes mellem hjem og samfund, når forældrene ikke selv er en del af de omgivelser, som drengene naturligt færdes i. Forældrene og dermed familien bygger på værdier og normer, som på en række områder er forskellige fra dem, de unge møder uden for hjemmet, bl.a. i skolen og fritidsinstitutionerne og i samfundet generelt. Denne afstand mellem familien og institutionen resulterer i, at de unge ikke kan trække på forældrenes ressourcer, eller at forældrene grundet manglende ressourcer ikke er i stand til at yde den nødvendige støtte, opbakning eller give de redskaber, der skal til.

I det hypermoderne danske samfund, hvor viden, opgradering, fleksibilitet og netværk i stadig stigende grad bliver nødvendigheder, og hvor selv de mest ressourcestærke konstant skal efteruddannes og opdateres for at imødegå udfordringerne, hvad enten det er i forhold til arbejdsmarked, uddannelse, familieliv eller forældrerolle, kommer mange af disse forældre til kort allerede i udgangspunktet.

D: Jeg synes, der er nogen der skal hjælpe os med lektierne.

D: Ja lektiehjælp.

D: Vores forældre de kan ikke hjælpe os.

D: Fordi min far læser ligesom min klasse.

D: Mine forældre de kan ikke hjælpe mig, men min storebror kan godt hjælpe mig. Men han har ikke tid, han har sit eget.

D: Ja det samme med mig. Se, når vi får en blækregning for, så får alle de danske hjælp.

D: ... ja så får de bare 11 og sådan noget.

D: Men vi får ikke hjælp.

D: Vi får intet hjælp.

D: Vi skal selv lave det.

D: Vi skal selv skaffe hjælp. (Gruppeinterview)

Ud over sproget har mange af disse indvandrersforældre slet ingen eller kun grundskoleuddannelse fra hjemlandet. Flertallet kommer enten fra krigshærgede områder, hvor ”det offentlige” og dets institutioner er nedbrudt, mindre udviklede lande med begrænset institutionalisering eller mindre demokratiske lande med overudviklede myndighedsforhold. Ydermere kommer mange af forældrene fra de landlige og mindst udviklede egne af deres lande. Når de med denne sociokulturelle bagage møder det hypermoderne og overorganiserede danske samfund, mangler de i udgangspunktet de mest basale redskaber til at imødegå de udfordringer, livet i Danmark stiller dem over for.

Enkelte forældre, som måtte have en højere uddannelse fra hjemlandet, kan stå i den efterhånden knap så ukendte situation, at de enten er på overførselsindkomst eller arbejder i servicesektoren, snarere end at besidde et job, der modsvarer deres uddannelse og evner. I de unges verdensbillede står rengøringsfirmaet ISS for ”Indvandrerens Stærke Side”, som en dreng formulerer det med et frækt og selvtilfreds smil i mundvigen.

På den måde spiller den kulturelle baggrund ikke en direkte rolle, men dét forhold, at forældrene er indvandret til Danmark, er et væsentligt faktum. Deres sociale og kulturelle baggrund bliver grundlag for institutionel og samfundsmæssig diskrimination, idet de har svært ved at blive integreret på arbejdsmarkedet og deltagelse på lige fod med andre borgere.

Forældrenes manglende deltagelse i samfundet og indsigt i drengenes liv betyder samtidig,

at de mister deres status som rollemodeller og autoritet for drengene. Allerede i en tidlig alder kan drengene stå i en situation hvor de skal optræde som tolke eller formidlere mellem deres egne forældre og myndighederne (skole, pædagoger, politi etc.) Politiet oplever ligeledes, at drengene står i en tolke- eller formidlerrolle mellem dem og forældrene, og de fortolker gerne efter egen bedste interesse. Det kan være lige fra at agere som tolke og så til f.eks. at skulle forestå ansvaret for skolens kontaktbog.

I: hvad sker der, når I pjækker?

D: Ikke noget. (griner)

I: Kontakter læreren jer?

D: Nej.

D: De (forældrene, red.) ved det ikke.

D: De siger, at vi skal have en seddel med og så ...

I: Fortæl mig hvordan I skaffer den seddel?

D: (grinende) Der er nogen, der skriver den selv.

D: Nogen gange er det forældrene, der skriver dem og nogle gange skriver man dem selv ...

...

I: Når nu I skaffer sygesedler, skriver I den selv?

D: Jeg har prøvet. Hvis nu f.eks. din lærer ved, at du er god til dansk, og du ikke skriver så mange fejl. Så skal du bare lave nogle par fejl. Fordi ens forældre, de sådan er indvandrere, de er ikke lige frem de bedste til at skrive dansk, så laver man så fejl og så en underskrift, hvor der står et eller andet, ens mors navn. (Gruppeinterview)

Forældrenes tab af status som rollemodel og autoritet bliver med andre ord erstattet af en situation, hvor drengene selv optræder i en autoritetssituation på deres egne vegne.

Dermed skabes der to parallelle verdener i drengenes univers: Én hjemme hos forældrene, som ikke har det store indblik i eller forståelse for den anden verden, som er den drengene færdes i det meste af tiden. Følgen bliver, at drengene oplever sig selv og deres gruppe som det eneste, de har til at varetage egne behov og interesser. De bruger det meste af deres fritid sammen med venner og bekendte. Familien kan dog stadig være repræsente-

ret i drengenes sociale liv, for det er almindeligt, at såvel brødre som fætre er integreret i det samme sociale netværk.

Den distance, der lægges til hjemmet, forstærker skellet mellem de to verdener, som drengene færdes i. Der er for det første ikke tradition for at have vennerne med hjem. Det hænger delvist sammen med, at boligerne er relativt små i forhold til det antal personer, der bor i dem. For det andet er drengene meget fysiske i deres adfærd og fylder en del i en lille lejlighed, hvor deres omgangstone ville forfærde deres mor, i det omfang hun kan forstå, hvad de siger til hinanden. For det tredje søger de unge ud af boligerne, fordi de ikke vil overvåges af forældrene og deres netværk. Sidst men ikke mindst har drengene store netværk:

I: Hvorfor går I ikke bare hjem til hinanden?

D: Det kan vi sgu da ikke. Der er da ikke plads til 20 perkere hjemme hos os. (griner) (Felt-notater)

Det er altså hverken muligt eller attraktivt at opholde sig særlig meget derhjemme, end-sige hjemme hos hinanden. Derfor oplever vi (samfundsborgerne) drengene i det offentlige rum, når de hænger ud på gaderne, hvilket virker truende og generende på mange voksne.

De har ikke den store voksenkontakt, hvilket bl.a. hænger sammen med, at de ikke er meget hjemme, og at de i klubberne og værestederne holder sig en del for sig selv. Det munder også ud i en decideret skepsis over for voksne, og idet drengene ofte fungerer som autoritetspersoner i eget liv, er de ikke interesseret i de voksnes indblanding.

De undgår derfor helst intervention fra den pædagogiske verden eller forældrene. De føler ikke, at forældrene forstår dem og deres situation, og de er derfor som regel meget modvillige mod en direkte kontakt mellem deres forældre og institutionerne. De opfatter gerne institutionernes henvendelse til forældrene som et angreb eller brud på familiedomænets fred. Især hvis kontakten eller henvendelsen vedrører noget negativt om dem. Ikke sjældent føler de, at deres forældre og familie bliver krænket af denne henvendelse. De opfatter også, at forældrenes indblanding i problemer på skolen, med politiet eller i fritidsinstitutionen blot gør problemet større, og de beskylder gerne budbringeren for dette. De forklarer, at

problemet blot flyttes ind i familiens arena, og bliver til en konflikt mellem dem og deres forældre. Og tror man, at forældrene er ligeglade, som omgivelserne til tider kan være tilbøjelige til, så tager man fejl:

Hvis jeg har mange problemer, så siger min far: "Så næste gang bliver du smidt ud af huset, hvis det er." (Gruppinterview)

De forsøger med trusler om bål og brand og/eller imødekommenhed at sætte en stopper for det, men ofte uden held.

Hvis jeg er god i skolen så får jeg lige hvad jeg vil have, men hvis jeg bare er dårlig, hvis jeg bare er ligeglad så får jeg ikke noget. (Gruppinterview)

De unges egne forklaringer tyder på, at en del af dem ofte mangler viljen og/eller evnen til at leve op til forældrenes krav og forventninger, når de er uden for hjemmet. Der indtræder nemlig gruppedynamikken: Den måske høflige og pæne søn afløses af den seje og loyale ven. De vil gerne have at forældrene bevarer billedet af den gode søn, men at de helst ikke skal indvies i "den seje og loyale vens" adfærd.

Gaden og dens idealer

De drenge, som vi har undersøgt, er alle muslimer og med anden etnisk baggrund end dansk. Selvom de for det meste taler dansk indbyrdes og ikke overholder særlig mange religiøse regler, bruger de alligevel religion og etnicitet som sociale grænsedragere. At være muslim og ikke-dansk er blevet nogle afgørende identitetsfaktorer hos drengene og er to meget fremtrædende karakteristika, som oftest bruges som årsag til deres adfærd – det er imidlertid ikke tilfældet. Tværtimod opfordrer både religionen islam og de traditionsbundne kulturer, som drengene kommer fra, til "respekt og ordentlig opførsel". Skulle man derfor bruge deres etniske, kulturelle og religiøse baggrund som forklaringsramme på deres opførsel og væremåde, vil konklusionen være, at de ikke besidder synderlig meget af hverken deres religiøse, kulturelle eller etniske værdier. Kigger man på det i et større makrosociologisk perspektiv, har disse drenge nogle helt andre fællesproblemstillinger og et helt andet fælles rum, nemlig gaden.

På gaden er de på egen hånd og overladt til sig selv. Her mødes de og skaber deres egne identiteter, regler, normer og værdier, hvilket samlet set cementerer de unges gruppeidentitet (det er vigtigt at understrege, at der ikke tales om bander, men mere om det i afsnittet om gruppens struktur). Mens deres gruppeadfærd og færden på gaden skaber utryghed for omgivelserne, udtrykker den for dem en ramme for anerkendelse og fællesskab, som de ikke har følt sig som en del af andre steder. De bliver samtidig også bevidste om det selvverd og den styrke, gruppen giver. Loyaliteten og sammenholdet bliver derved en fællesnævner for deres samvær. Det er i kraft af gruppen, at de kan stå imod og slå fra sig (her i overført betydning).

Gruppen fungerer dermed som katalysator for anerkendelse og personlig udfoldelse. I drengenes sociale netværk er der ligeledes mekanismer for social prestige og status. Der er mulighed for at avancere i hierarkiet og på den måde få en bedre position i forhold til de ældre drenge. Behovet for anerkendelse er stort hos disse drenge, måske større end for gennemsnittet, fordi de i forvejen har erfaring med at stå uden for et fællesskab. De ønsker bekræftelse og anerkendelse, og de vil gå langt for at opnå begge dele. De forsøger at tilrettelægge deres adfærd og positionering i overensstemmelse med gruppen og dens normer. Det betyder, at mange drenge kan havne i situationer, som de ved, er forkerte, og som de ikke ønsker at være i. Omvendt forsøger nogle meget bevidst at positionere sig i en bestemt rolle eller identitet og på den måde øve indflydelse på gruppen og dens herskende holdninger og værdier. Dette er tilfældet i forholdet til politiet, og kan også være tilfældet i forhold til kriminalitet. De unge er bevidste om styrken og magten ved at gå rundt i store grupper og bruger den gerne for at markere deres position på gaden:

I: Hvordan hænger I ud, når I er ude?

D: Vi render rundt og så, og hvis der er én, der kommer med en eller anden dårlig kommentar, den person der går forbi, så slår vi ham ned, ellers truer vi ham.

I: Er der nogen, der tør komme med kommentarer til jer, når sådan en flok går rundt?

D: Måske, hvis vi er stive.

I: Hvad er godt ved sådan at hænge ud sammen?

D: Det er jo ikke på en måde godt, vi laver kun dumme ting.

D: Vi holder sammen.

I: Så man holder sammen?

D: Man kan godt se, hvad venskab er på en måde.

D: For hvis der sker noget, så er der ikke nogen, der stikker én. (Gruppeinterview)

Ydermere ser de unge drenge op til de ældre, der opleves som seje fyre og rollemodeller. Nogle af drengene udvikler den særlige "gangsta"-attitude allerede i 8-9 års alderen, hvilket vi også ser spæde anslag til i feltarbejdet. De begynder så småt at bruge de ældre jargon, gå på samme måde og forsøger at hænge ud, hvor de ældre er. Det er heller ikke et særsyn, at selv helt unge drenge på 9-10 år ryger.

Gaden og gruppen tilbyder altså anerkendelse og mulighed for succesoplevelser til den enkelte. I reglen til gengæld for loyalitet og sammenhold. Netop anerkendelse, loyalitet og sammenhold viser sig at være en afgørende dynamik i gruppen og de unges søgen mod den. Frem for at agere efter egne individuelle præferencer og interesser er disse unge ekstremt kollektivt orienterede i deres adfærd og reaktioner. Selv i tilfælde hvor loyaliteten kan have alvorlige konsekvenser for den enkelte. Som drengen, der sidder til afhøring og beskyldes for at være hjernen bag en sag, han efter eget udsagn kun var medløber i:

I: Hvad var det der gjorde, at du ikke fortalte, hvem de andre var?

D: Altså, når man bor i en ghetto, så når man er sammen med venner, så er det lige som broderskab. Så stikker man ikke hinanden ... Det er jeg så vokset op med. (Gruppeinterview)

Uden for de voksnes kontrol og de gældende værdier og rammer skaber disse unge deres egne uskrevne spilleregler, hvor gruppetilhørsforholdet bliver afhængigt af overholdelsen af disse uskrevne regler. "Stikkeri" eller andre brud på disse regler kommer dermed til at kunne have alvorlige sociale konsekvenser for den unge.

I: Hvad så, hvis man gør det, hvis man stikker?

D: Så bliver man kaldt for en stikker, Så hver gang man skal lave et eller andet eller snakke

med én, så bliver man holdt uden for f.eks.

I: Så det handler i virkeligheden om at, man kan risikere at miste vennerne?

D: Ja, rimelig mange venner. (Gruppeinterview)

Sune Qvotrup Jensen beskriver i sin bog om De Vilde Unge fra Aalborg Øst (2002), hvordan det giver mening at tale om subkulturel kapital. Essensen i at tale om subkulturel kapital er, at denne kapital ikke har nogen særlig værdi i det omgivende samfund. Kun inden for subkulturen kan den anvendes, og her giver den status og anerkendelse. Ifølge den logik bliver det også problematisk at bryde ud af en subkultur, når de sociale konsekvenser bliver, at man ikke har nogen nævneværdig værdi i den sociale kontekst man kommer til. I drengenes tilfælde kunne man forestille sig, at de med tiden måske bliver involveret i kriminalitet, der indadtil giver status men som udadtil betyder, at de ekskluderes yderligere fra det gode selskab. En ung mand med indvandrerbaggrund og en plettet straffeattest har stort set ingen udsigt til job og egen bolig. I det følgende vil vi se nærmere på hvilken form for subkulturel kapital, der gælder i de unge drenges grupper og netværk.

Maskulinitet og sprog

De normer og værdier, der tillægges stor betydning inden for drengenes sociale netværk, er typisk forbundet med deres maskulinitet. I vores feltarbejde har vi set en del eksempler på de unges meget ekspressive maskulinitet i form af slåskampe og brydekampe, højlydt tale, store armbevægelser og nedsættende og stærkt kategoriserende tale om det modsatte køn, hvor de iscenesætter sig selv som opførende og temperamentsfulde.

De unge præsenterer sig selv som seje og tilbagelænedede, men de farer frem med stor accelerationskraft, hvis egoet bliver trådt på. De slås indbyrdes – som oftest for sjov – men slåskampene er reelle styrkeprøver, som også kan være med til at forrykke magtbalancen i den sociale gruppe. Som oftest forsøger vennerne at skille de to parter ad, hvis der virkelig er opræk til ballade, og det kan måske hænge sammen med, at hvis en slåskamp skal stå mål med de verbale udskejelser, kan konsekven-

serne blive voldsomme. En neddæmpning af gemytterne sørger på sin side for, at alle kan gå derfra med æren og den personlige integritet i behold. De har vist deres værd, og deres maskulinitet har fået frit spil, men ingen er kommet egentligt til skade.

Drengene går tillige meget op i deres personlige fremtræden. De er altid velsoignerede, deres hår er sirligt sat, og de går meget op i deres påklædning. Tøjstilen er afslappet og domineres af de karakteristiske hættebluser og baggy jeans, og som oftest North Face-jakker. Mobiltelefonen og iPod'en er forlængede lemmer snarere end teknologiske hjælpemidler. Påklædningen med store bluser og jakker, får dem til at synes større, end de egentlig er, og dermed mere maskuline.

Derudover er der en helt særlig sprogbrug blandt de unge, som er en del af adfærden og måden at fremstille sig selv på. Omgangstone og jargonen kan give mangan en pædagog grå hår i hovedet og en følelse af fiasko. Men selv om man som udenforstående kan have svært ved at tackle det, så er deres nærmest overdimensionerede sprogbrug ganske enkelt en del af identiteten. Det er meget dynamisk og eksperimenterende, og man skal ikke tage alt for pålydende. Lader man sig blot provokere eller forarge, går man glip af værdifulde informationer om, hvordan de kommunikerer og anvender sproget/sprogene. De grove vendinger synes ofte at blive brugt som synonyme for ganske banale udtryk. "Det er sgu rigtigt!" udtrykkes gerne som: "Min mor er en luder, hvis jeg lyver!"

De har deres egne koder og udtryksformer. En del af disse udtryk er direkte oversættelser eller tilpasninger af vendinger og talemåder fra deres oprindelige sprog (arabisk, kurdisk, tyrkisk, urdu etc.) Nogle gange er det en blanding af det hele kogt ned til dansk. På den måde er deres sprog og omgangstone i høj grad præget af symbolik og symbolske udtryk, der oftest er en verbal overdrivelse af det konkrete budskab. Et fænomen, der også gør sig gældende i de unges mimik og kropssprog, som oftest er kendetegnet ved de store armbevægelser, og et enormt forbrug af det fysiske rum omkring dem. I den forstand er deres sprog og fysiske udfoldelser en udmærket illustration af deres multikulturelle identitet i den danske andedam.

Samtidig er både de verbale og de fysiske omgangsformer også redskaber, hvormed de

unge forsøger at forme og omforme deres position og status i gruppen. Hvad enten det er i omgang med hinanden internt i gruppen eller over for omgivelserne. Det handler med andre ord ikke om politiet eller andre med hvem de unge har konfrontationer, men i høj grad om de unge selv. Sproget, både det verbale og nonverbale, er dog en vigtig anledning til disse konfrontationer. På samme måde har sprogbrugen stor indflydelse på, om et møde udvikler sig til en åben konflikt mellem parterne.

De subkulturelle værdier og normer, vi har mødt i drengenes fællesskaber balancerer ofte på kanten af lovens grænser. De grænseoverskridende handlinger oplevede vi i løbet af undersøgelsen for eksempel som at første gang én af drengene i en gruppe eksempelvis sviner en betjent til danner det en ny standard, som skal overskrides næste gang én af drengene har brug for fornyet status eller ny anerkendelse. Pointen for betjentene bliver så, at skønt det kan virke som en hetz mod dem, kan det lige så vel handle om en intern magtkamp i drengegruppen. En væsentlig del af maskuliniteten som den udtrykkes blandt de unge drenge, handler altså om mod til at bryde grænser. Det er denne type adfærd, der sættes i spil, når deres interne idealer om venskab og loyalitet bliver sat på prøve i mødet med politiet. Her kan maskulinitets- og venskabsidealerne få store konsekvenser, i form af for eksempel en plettet straffeattest. Selvom drengene godt kan se det u hensigtsmæssige i deres gruppeadfærd, holder de alligevel fokus rettet på sammenholdet og loyaliteten.

Gruppens struktur

Gruppedannelsen og fællesskabet opstår næsten automatisk. De er drenge fra samme opgang, boligblok eller sociale boligbyggeri og skoler. Grupperne, som de unge færdes i, er som regel et løst netværk af subgrupper og klikker, der internt kan være væsensforskellige og have modstridende holdninger til tingene. Men overordnet holder de sammen mod tredjeparter, hvad enten disse kommer i form af politi, pædagoger eller andre der vil intervenere i de unges gadeliv. I den sammenhæng kan gruppen deles op i kernegruppe, randgruppe og medløbere, som politiet visse steder gør. Kernegruppens adfærd, værdier og normer

bliver ikke overraskende de dominerende. Resten bliver et spørgsmål om kernegruppens evne og vilje til at rekruttere, og de øvrige gruppe-medlemmers evne og vilje til at blive rekrutteret eller kæmpe imod.

Overordnet er de alle udsatte som følge af nogle sociale forhold. Der kan derfor både være drenge med hang til kriminalitet såvel som drenge, der søger social tryghed og anerkendelse. De dyrker deres fællesskab og værdier på gadeplan udenfor skole og fritidsinstitutioner, og det er som regel når drengene kommer i denne situation at hærværk, vold og økonomisk kriminalitet bliver en del af billedet. De typiske former for kriminalitet, vi hørte omtalt i løbet af undersøgelsen, drejede sig om indbrud, tyveri, vold (i form af overfald og slagsmål) og hærværk (som smadrede ruder eller telefonbokse). Som regel var det kriminalitet der opstod i situationen, når tingene udviklede sig, og altså ikke noget de unge planlagde. Tingene skete i drengenes optik oftest som følge af at de hang ud sammen og "kedede sig". De unges sårbare sociale situation og gruppeeffekten gør at det for de fleste af disse drenge bliver en kamp op ad bakke at holde sig fra kriminalitet, mens andre vælger at gå linen ud og få sociale (i form af anerkendelse fra de andre unge) såvel som økonomiske gevinster ud af det.

I og med at den subkultur, de unge opererer i, er opstået som opposition til den herskende kultur og til omgivelserne, er den meget uadvendt og udfordrende i forhold til omgivelserne og dens "normalitet". Det betyder, at den enkeltes cementering af tilhørsforholdet til gruppen eller position og status i gruppen ofte afhænger af hans evne og vilje til at tage konfrontationer med det omgivende samfund. Konfrontationerne er derfor på den ene side et eksternt opgør (mellem f.eks. gadedrenge og politi) og på den anden side et led i den interne positionering i gruppen, hvor det for den enkelte handler om at gøre krav på eller tilegne sig en bestemt rolle og position i gruppen. Denne adfærd kommer dermed til at danne standard for både tilegnelse af status, placering i gruppens hierarki og konfrontationsniveauet med politiet, pædagoger eller andre.

Opsamling på drengene

Vi har altså at gøre med unge, der ofte opholder og bevæger sig i grupper. Deres adfærd og selvidentifikation er meget kollektivistisk og gruppeorienteret. Drengene møder skolen, fritidsinstitutionerne og samfundet med minuspoint på kontoen. Som sådan er de socialt udsatte og ressourcetsvage i udgangspunktet. De bor som regel i socialt belastede områder, hvor kriminalitet blandt yngre drenge har været et fænomen igennem nogle år. Der er således tale om yngre generationer af drenge som befinder sig i bestemte fysiske og socio-økonomiske rammer, som kan siges at gøre dem særligt udsatte og i et vist omfang kriminalitetstruede.

Mange havner tidligt på et sidespor i den betydning, at de bliver hægtet af det tog, der skal køre dem videre ind i uddannelsessystemet, arbejdsmarkedet og samfundet. Det bliver en slags nedadgående spiral, hvor drengene først bliver hægtet af livet uden for hjemmet, og siden hen bliver forældrene hægtet af drengenes liv. For mange af disse drenge er det således en kamp at holde sig ude af kriminalitet og blive i stand til at arbejde i retning af at realisere den fremtid mange af dem drømmer om. Det er en kamp mod ulige vilkår, marginalisering, den udbredte opfattelse af dem, mod deres eget sociale netværk og egne vennskabs- og gruppeidealer. Netop fordi gruppen

og fællesskabet spiller så stor en rolle i disse drenges daglige liv, er de utrolig sårbare og påvirkelige.

En af kilderne til påvirkning er den dominerende holdning og adfærd i gruppen, især den der anlægges af den eller de førende dreng(e) i en gruppe. En anden kilde er de ældre generationer af lidt ældre drenge, herunder de unge gadedrenges storebrødre, ældre fætre eller andre.

Til gengæld åbner denne sårbarhed også op for eventuelle indsatsområder. Det vil være oplagt at forsøge at opstille alternative fællesskaber for de unge drenge, og jo yngre man begynder, desto nemmere vil det være at bryde rekrutteringen til "gadelivet". Det handler altså på sin vis om at begrænse den tid de unge har til rådighed til at hænge ud på gaden, ved at få dem engageret i andre aktiviteter. Det var påfaldende at de unge drenge i storbyen i modsætning til de unge i provinsen ikke gik til nogen organiserede fritidsaktiviteter såsom sport. Især forældrene kan anbefales at investere både de økonomiske ressourcer og den nødvendige tid der skal til fra deres side, for at engagere deres børn i sådanne aktiviteter.

Kapitel 3: Politiet

Men en ting er de unge drenge, en anden er de betjente der i det daglige møder drengene og er dem der har til opgave at håndtere mange af de hverdagskonfrontationer, der opstår mellem de øvrige borgere og de unge. Dette kapitel sætter fokus på politibetjentene og deres opfattelse og håndtering af drengene. Vi lægger ud med en kort introduktion af henholdsvis nærpolitiets og beredskabets rolle i forhold til de unge. Derefter går vi tættere på betjentenes historier om og opfattelser af ”gadedrengene”.

Vi har været i dialog og samtale med cirka 50 betjente, haft formelle interview med 11 betjente, samt lavet talrige deltagerobservation i både patruljekørsel og ved briefinger hos vagthavende. Dette er foregået både i storbyen og i provinsen. Både aldersmæssigt og hvad angår antal år i styrken er der stor spredning på de deltagende betjente.

Nærpolitiets rolle i forhold til de unge

Nærpolitibetjentenes rolle er primært kriminalpræventiv. Nærpolitiet spiller derfor en speciel rolle i forholdet mellem drengene og politiet, fordi deres møde med dem som oftest er proaktivt. Nærbetjentene henvender sig til de unge uden opfordring og bare for at tale med dem. De indleder ofte dialogen ved at præsentere sig med navn, hvorpå de ligeså ofte spørger interesseret til drengenes navne – dette for at skabe en social relation, der med tiden kan udbygges til at være et tillidsforhold. Pointen er, at drengenes kontinuerlige kontakt med politiet skal have en kriminalitetsforebyggende effekt. De unge får i mange tilfælde et helt andet indtryk af nærbetjenten, end de har af beredskabet. Det er i deres øjne næsten to forskellige slags politi, og nærpolitiet kan blive en allieret – også i mødet med andre betjente. I provinskredsen kan man således læse i døgnrapporten, at der er en direkte henvisning til nærbetjenten, som må ordne sagen næste morgen. Nærbetjenten bliver derved en ressource for de unge. Som konfliktløser, mægler, vejleder og positiv rollemodel.

De unge bliver opsøgt af nærbetjenten (som ofte er en del af SSP-samarbejdet) i klubber og væresteder, og det er også nærpolitiet, der kommer på hjemmebesøg, hvis en dreng eksempelvis har optrådt i døgnrapporten eller på anden måde er kommet i SSP's søgelys. Det er således også denne, der giver reprimanden og hiver fat i drengene, hvis han eller hun har på fornemmelsen, at de er på vej ud ad en forkert bane.

Beredskabets rolle i forhold til de unge

I de fleste tilfælde kommer beredskabet for at afslutte, hindre eller på anden måde intervenere i drengenes forehavende. En typisk situation er en gruppe drenges ophold i det offentlige rum. De står måske og hænger ud ved et busstoppested, hvor der er lidt læ, og betjentene kommer efter at have modtaget anmeldelse fra bekymrede borgere.

Beredskabet har således en helt anden funktion end nærpolitiet, idet de som oftest møder drengene reaktivt: De kommer som reaktion på drengenes handlinger og adfærd og borgernes oplevelse af denne adfærd. Der kan også være tale om rutinetjek, hvor betjentene stopper drengene på gaden og udspørger dem om deres forehavende og identitet. I forhold til rutinetjek handler beredskabet dog også proaktivt og forebyggende. Erfaringen er blandt betjentene, at disse unge er mere kriminelle end gennemsnittet, og betjentene opfatter gadelivet som et afsæt for kriminalitet. Derfor bruger de jævnligt drengenes ekspressive gruppeadfærd som anledning til rutinetjek.

Fortællinger om drengenes baggrund

Blandt betjentene verserer en række forestillinger som delvist er betjentenes egne og delvist en del af den fælles hukommelse, som findes i politiet. På samme måde, som drengene også har dannet et helt specifikt og stereotypet billede af politiet. Det er vigtigt at understrege, at fortællingerne bygger på talrige dårlige

oplevelser og således ikke alene udgøres af stereotype forestillinger bygget på fordomme om 'den anden'. Betjentene beskriver, hvordan de mange møder har formet deres opfattelse af drengene, deres kulturelle baggrund og deres adfærd i det offentlige rum.

Drengene, som betjentene taler om, opfatter de typisk som kommende fra hjem, hvor faren på den ene eller anden måde er sat uden for indflydelse. Måske har han intet arbejde, eller også er dét arbejde, han bestrider, forbundet med lav social status:

Betjent: Karakteristisk for deres baggrund, uden at vide noget konkret om det, det er jo et rent skud, men bygger selvfølgelig også fra de hjem, man har været i. Der er jo en far, som ikke rigtig kan få det til at fungere. Han har et lavklassejob, hvis man kan sige det sådan. Det er noget, jeg ikke ville tage, men det kan man selvfølgelig blive nødt til, hvis man mangler penge, ikke også. (Interview)

I betjentenes historier beskrives faren ofte som en person fyldt med afmagt i forhold til det omgivende samfund og også i forhold til sine børn, som han ikke har den fornødne magt over eller indflydelse på.

Betjent: Når det er sådan, så har vi ikke så meget tillid til hans baggrund. Nogen gange er vi næsten sikre på, drengen får en på skrinet, men det behøver ikke være opdragende i sig selv. Hvis der ikke er noget opsyn med ham eller konsekvens med hensyn til skolegang, så sker der ikke så meget. Så er det er formentlig faderens afmagt, vi ser ... (Interview)

Samtidig beskrives moren som dominerende inden for hjemmets fire vægge, men også hendes opdragelse tillægges ringe værdi af betjentene. En del af dem mener ikke, at hun kan sætte sin vilje igennem over for drengene, andre mener, at drengene snører hende om deres lillefinger, fordi hun ikke taler dansk og nok kun har en perifer tilknytning til samfundet og dermed manglende forståelse for, hvordan det rent faktisk står til med drengene.

Således oplever betjentene gang på gang, at forældrene ikke deltager i deres børns liv, at de virker ligeglade, eller at de er så dårligt integrerede, at det er sprogligt umuligt at føre en dialog med dem. I de tilfælde er parterne nødt til at ty til den sigtede selv eller til én af hans søskende for tolkebistand, og det ser betjentene som et stort problem, idet de faktisk ikke kan kontrollere, om deres informationer nu også bliver videreformidlet til forældrene.

Betjent: Vi havde en, han prøvede at slippe væk fra os på knallert, så fortæller han, at det er storebrorens knallert. Så lader vi så knallerten stå, låser den fast og kører ham her hjem, problemet er så, når han kommer hjem til forældrene, der knap nok kan forstå dansk, som kan en lille smule engelsk – jamen så skal han jo forklare hvad der er sket, men han kan jo fortælle hvad som helst, hvor meget nytter det så at køre folk hjem? (Gruppeinterview)

Hjemmets fysiske fremtoning fremhæves ofte af betjentene som værende mindre rar med lysstofrør i loftet og en total mangel på dansk hygge. Som én af dem siger:

Betjent: For dem er status jo at have en bil, en flot bil. Deres hjem afspejler ikke hvem de er, så meget som en danskers hjem gør. Jeg synes, det er koldt og upersonligt, når man kommer derind, det håber jeg ikke, mine gæster de gør, når de kommer hjem til mig, det skulle gerne afspejle, hvordan jeg, hvordan jeg er, og hvordan jeg gerne vil leve, ikke? (Interview)

Og den naturlige forlængelse af et mindre hyggeligt hjem er i betjentenes optik at søge ud på gader og stræder. Således bliver det også en forklaring på, hvordan forældrene er medvirkende årsag til drengenes deroute.

Fælles for de fleste af betjentenes fortællinger er, at de oplever at de etniske minoriteter har en iboende mistro til myndighederne og politiet i særdeleshed, som tillægges deres baggrund i et ikke-vestligt land. Betjentenes forklaringer er typisk, at man i oprindelseslandet har nogle helt andre typer af myndigheder, end man har i et demokratisk samfund. Grundet manglende involvering i det danske samfund, går det aldrig rigtig op for forældrene, hvad politiet egentlig er for en størrelse. Det får to typer af konsekvenser: På den ene side angst og utryghed ved myndighederne, på den anden side en overmodighed og total respektløshed hos drengene, når de finder ud af, hvor mange rettigheder, de rent faktisk har. Her fremhæves typisk modsætningen imellem hjemlandets meget kontante og til tider ekstreme afstraffelse kontra den danske mangel på konsekvens, der af drengene bliver opfattet som et råderum, de udnytter til fulde.

En typologi

I deres holdninger til håndteringen af de kriminalitetstruede unge fordeler betjentene sig på et kontinuum fra at være meget pædagogiske og forstående til at have nul tolerance. Jo flere dårlige oplevelser og erfaringer, de har med sig i deres arbejdsliv og mentale oppakning, jo mere opgivende er de i deres holdninger til forholdet mellem de unge og politiet, og i særdeleshed til forholdet mellem de unge og dét samfund, de burde være en del af. Vores materiale har givet os anledning til at inddele betjentene i tre typer, som vi her betegner ved metaforerne: ”Mentoren”, ”diplomat” og ”domptøren”.

Her er det væsentligt at understrege, at typologier altid er en forsimpning, som skabes for at få overblik over en kompliceret virkelighed. Men lad os kigge nærmere på hvad der kendetegner disse forskellige typer af betjente.

”Mentoren”

Betjenten, som får betegnelsen ”mentor” arbejder typisk i nærpolitiet og er sandsynligvis involveret i SSP-samarbejdet. Han eller hun (typisk han) nyder at arbejde med de unge, og han kender både dem og deres familier ret godt. Hans strategi er at arbejde proaktivt og forebyggende, og ud over diverse hjemmebesøg, når det er gået galt, laver han en masse opsøgende arbejde. Det er ganske sandsynligt, at han ikke deler al sin viden om de unges gøren og laden med sine kolleger, for én af strategierne er også, at de unge skal have tillid til ham. Han er ikke fordømmende, og han gør meget ud af at skelne imellem drengestreger og kriminalitet. Han får på denne baggrund et indgående kendskab til lokalområdet og meget af det, der rører sig.

De unge kender ham ved fornavn, og måske har de også nummeret til hans mobiltelefon. De nyder som regel hans opmærksomhed, når han kommer forbi klubben eller værestedet, og de taler med ham, selv om de også spiller lidt op over for ham. I mange tilfælde vil han fremstå som en rollemodel for de unge, og hans tilstedeværelse og den kontinuerlige dialog med ham, vil have en tydelig effekt på de unges motivation for at holde sig på ”den rene sti”.

	"Mentoren"	"Diplomaten"	"Domptøren"
Fortællinger om de unge	Forklarende	Konstaterende - men også spørgende	Definerende og positionerende
Adfærd overfor de unge	Pædagogisk og interesseret	Distanceret og forretningsmæssig	Dominerende og provokerende
Kommunikation med de unge	Samtale og dialog	Diplomati og forhandling	Kommando og handling
Strategier overfor de unge	Forebyggelse, kendskab og forståelse	Reaktion	"Hurtig ind, Hurtig ud"
Konsekvenser og resultater	Kriminalpræventivt Rollemodel	Forholdsvis gode relationer Muligheder	Forhold præget af åben konflikt Fjendebillede
Forklaringer på de unge	Sociale og økonomiske forklaringer	Fortrinsvis kulturelle forklaringer	Næsten udelukkende kulturelle forklaringer

Betjent: Du kender godt det der med, at deres forældre de bor lige omkring, og specielt nu hvor bladene falder af træerne, så kan de se ned på pladsen, de kan se det hele, og de drenge de sidder jo og ryger dernede altså. Så kravler de ned i en kælder eller ind under et halvtag eller ind i institutioner, forskellige steder hvor de kan komme væk, så der ikke er nogen, der kan se, at de sidder og ryger. Eller så går de over i xxxx, hvor der bor mange psykisk syge mennesker, og hver eneste gang nogen af dem ser to drenge med indvandrerbaggrund, så bliver de bange, og så ringer de efter politiet. Og så skal drengene endnu længere væk for at ryge.

I: Hvor ender de så henne?

Betjent: Ja, det er sgu da et problem. Fordi så bryder de kælderrum op, og så er de kriminelle. Og så: "Hov, hvad fanden er det for noget, der er derinde, det skal vi lige kigge lidt nærmere på". (Interview)

Betjent: Altså, fordi de sidder i en bil og ryger

lidt fjums og så videre, det falder verden jo ikke sammen af ... Børnene skal jo ikke ryge det, selvfølgelig skal de ikke det, det er også forbudt, ikk'? Men vi snakker om småting ... (Interview)

Begge citater viser, hvordan denne type betjent kender baggrunden for de unges handlinger og i første citat forsøger at forklare mekanismerne for os og i det andet citat bagatelliserer deres handlinger som drengestreg. I førstnævnte tilfælde er problemet ifølge betjenten, at de unge ikke har noget opholdssted i nærområdet. Betjenten arbejder derfor indædt i samarbejde med blandt andet det lokale boligselskab og en bemanded legeplads på at skabe et opholdssted til drengene. Deres halvkriminelle handlinger er nemlig udtryk for kedsomhed og manglende aktivitetstilbud, er vurderingen.

I det andet tilfælde er det betjentens hensigt at forklare os, at man som betjent ikke bare skal slå hårdt ned på hvad som helst, men at man til gengæld skal se handlingerne i et større

perspektiv. Drengene i bilen er palæstinensere, og deres forældre er fra Libanon, hvor verdens bedste hash også kommer fra. Således har alle deres fædre røget hash, så det er ikke så underligt, at drengene også gerne vil prøve det. Som betjenten siger, så skal drengene naturligvis IKKE ryge hash, men det er på den anden side ikke noget, verden falder sammen af: Det drejer sig om at tale med drenge og forældre om rygningen og ikke lave en større straffesag ud af det. Det er drengestreger – ikke kriminalitet, som skal straffes.

Til gengæld kan "mentorens" position og viden give problemer i forhold til kollegerne i beredskabet, som ikke kan forstå hans indstilling til de unge:

I: Så du sidder som en lus mellem to negle?

Betjent: Nej, det synes jeg egentlig ikke, for jeg ved godt hvor jeg hører til henne og sådan noget der. Men altså, der er da nogle kollegaer, der simpelthen ikke forstår det. Der er også nogle, der har sagt det til mig: "Er du med dem, eller er du med os?" Så er det jeg siger: "Hvad fanden tror I, det er, er det en krig? Politiet er et serviceorgan." Politiet har nogen opgaver: vi skal forhindre, først og fremmest skal vi prøve på at forhindre, at der sker forbrydelser, hvordan gør vi det? Det gør vi netop ved den slags arbejde som jeg gør nu her, laver lige nu her.

Men hvis der så sker noget, så skal vi opklare det, det er nemt nok. Så er det sket, og man kan måle, hvor meget opklarer man, og hvor meget opklarer man ikke. Og der er sat bestemte retningslinjer op for, hvordan vi må gøre i forbindelse med opklaring af forbrydelser. Der er ikke så mange retningslinjer omkring, hvad vi skal gøre for at forhindre forbrydelser.

I: Nej

Betjent: Og derfor så har vi nogle vide rammer, og dem synes jeg også, at vi skal udnytte. Det synes jeg virkelig, og det er noget omkring det her med, mere psykologisk indsigt, altså jeg regner ikke mig selv for at være nogen psykolog, men hvis man kunne få ind i hovedet, at vi ikke skal uddanne krigere, men at vi derimod skal uddanne nogle, som kan tale med folk, og være der for folk. (Interview)

"Mentoren" i ovenstående citat fremhæver en væsentlig problemstilling inden for politiet og for politiarbejde i det hele taget. Det målbare opklaringsarbejde på den ene side, og det uhåndgribelige proaktive/præventive arbejde på den anden side. Flere betjente med kriminalpræventive opgaver har understreget,

at det er svært at få ressourcer nok til deres rådighed, fordi der ikke er prestige i det forebyggende arbejde. Det er næsten umuligt at dokumentere effekten af præventivt arbejde, og derfor bliver det ofte nedprioriteret i forhold til det reaktive politiarbejde.

"Diplomaten"

Langt de fleste betjente falder ind under denne meget brede kategori, og betegnelsen diplomat henviser til en adfærd, der er præget af professionel distance og en tillempet dialog. Det er typisk betjente, der for nyligt er blevet færdige med deres uddannelse og har været i styrken i 3-4 år. De har fået erfaring nok til at føle sig kompetente i deres arbejde, og de har overskud til at tage dialogen eller diskussionen med de unge på gaden. En del af dem tager det som en udfordring og har måske for ikke længe siden også været i nærpolitiet i forbindelse med deres uddannelsesforløb.

Deres adfærd over for drengene bærer præg af distance og af, at der er en opgave, der skal løses. I forhold til "mentoren" vil "diplomaten" virke mere forretningsorienteret og konstaterende i sin henvendelse. Drengene kender ikke deres navne, selv om de måske har mødt dem ved flere lejligheder og kan genkende dem. Betjentene præsenterer sig ikke, men til gengæld kan man opleve, at betjenten gør brug af forhandlinger over for drengene. Eksempelvis ved at orientere dem om, at hvis ikke de forlader stedet inden for en overskuelig fremtid, vil politiet være nødt til at skride ind. Og: At drengene nok kan se, at de ikke kan stå og hænge ud dér, når nu der er indgivet en anmeldelse om gadeuorden.

Betjentene involverer sig ikke (følelsesmæssigt) i drengene eller deres historier, på den anden side er de heller ikke blottet for empati. De arbejder som oftest reaktivt og henvender sig sjældent uden opfordring, ligesom flere af dem beskriver, at det er op til drengene at bestemme, hvordan situationen skal udarte sig.

Betjent: Men det er i og for sig noget, de selv bestemmer, som udgangspunkt er det jo sådan, at hvis vi kommer ud, og der er helt stille og roligt, så bliver det jo også holdt stille og roligt. Det der med at politiet optrapper noget, det tror jeg simpelthen ikke på

I: Nej

Betjent: Hvis vi kommer ud til en gruppe helt

stille og rolige unge, så tror jeg ikke, der er nogen, der overhovedet ville optrappe en eller anden situation. Det kunne jeg simpelthen ikke forestille mig. Men til gengæld er det tit, at der er situationer, der er meget meget optrappede i forvejen, hvor man er nødt til at have fat i folk, hvor de så ikke altså vil have, man skal tage fat i dem. Men er der roligt fra deres side, så er der også roligt fra politiets. (Gruppeinterview)

De forholder sig altså roligt og afventende, udfører deres politiopgave og kører igen – medmindre drengene tager initiativ til et eller andet, som betjentene føler, at de er nødt til at reagere på.

Det er alt i alt et spørgsmål om relationen mellem betjent og drenge, der adskiller ”mentoren” fra ”diplomat”. ”Mentoren” fokuserer primært på personerne, imens ”diplomat” fokuserer på opgaven.

”Domptøren”

En domptør arbejder imellem vilde dyr og kan aldrig vide sig sikker i manegen. ”Domptør” kender dyrenes natur og ved, at selv om de virker fredelige i visse henseender, så angriber de, lige så snart man i et øjebliks uopmærksomhed vender ryggen til. Associationerne til betjentene og drengene er forhåbentlig tydelige for læseren: At være en domptør i denne forstand henviser til en handlingens mand eller kvinde, som holder modstanderne i skak ved konstant at have overtaget.

Det er typisk betjente, der har arbejdet i beredskabet i mere end 5-7 år, eller som arbejder som hundefører. I deres tid i beredskabet og hundepatruljen har de oplevet utallige møder og konfliktsituationer med unge, og de kan føle, at intet rigtig virker. De er en måske en smule desillusionerede, fordi de også har oplevet, hvordan de den ene dag har givet nogle drenge en rigtig lang snor og en pædagogisk og moralsk båltale, hvorpå de den næste dag har fanget drengene i nøjagtig samme forehavende. Eller de er dødtrætte af drenge i grupper, som de oplever som værende nogen, der ikke kan noget selv, men kun er noget i kraft af deres gruppe.

”Domptørerne” er meget definerende i deres holdninger, og de har for længst opgivet dialog som kommunikationsform, når det kommer til drengene. De henvender sig i kommandoform, og de fremtoner meget dominerende fra

starten. Her er der ikke nogen, der skal være i tvivl om, hvem der har initiativet. Deres strategi er (som de selv siger) ”hihu” – hurtigt ind, hurtigt ud, og i dét forløb skal det være klart, hvem der bestemmer og sætter dagsordenen. Skulle de unge finde på at forsøge at tage initiativet, reagerer betjentene prompte med magtanvendelse.

Betjent: Så skal jeg jo ind og tage fat, og nu skal du jo passe på mobiltelefonerne med kamera, hvis det er, man lige er lidt voldsom altså. Jeg tager sgu ved, sådan er det. Så er det, det opdner lidt, så er det netop, det der kan bringe en yderligere konfrontation. Jeg vil nok i mange henseender nok give ret i, at det er os, der pisker situationen op, men det er, når vi har fået nok. Jeg ved ikke om vi pisker den op, vi statuerer et eksempel ved at hive én ud. Men det er en balancegang, kan vi så gøre det, uden at det fører til, at vi lige pludselig ligger nederst i en bunke. Det er så der man skal sige ... kan vi det? Det tænker jeg bare ikke så meget over, desværre, når jeg står derude. Nu kan det være nok, så tager vi den enkelte og så kæmper vi den kamp. (Interview)

Betjentene sætter hårdt mod hårdt og ved godt at det kan få drengene til at sætte sig til modværge. Det er præcis den situation, betjenten henviser til, når han siger, at det er en balancegang, og at det kan føre til, at de ”ligger nederst i en bunke”. Betjentene står i denne situation over for at skulle træffe beslutningerne på meget kort tid, og det skal helst være de rigtige.

Disse betjente har så mange dårlige oplevelser med i den mentale bagage, at det ifølge dem selv også kan blive en hindring i deres politiarbejde. Det skal understreges, at betjentene jævnligt møder mennesker, som ikke vil dem det bedste, og det kan være svært ikke at generalisere fra én til mange, eller som det nok snarere er tilfældet: fra mange til hele gruppen.

Betjent: Man kan godt blive lidt desillusioneret, det gør man sådan set. Man kan selvfølgelig forsøge at blive ved med at være nuanceret, men det er jo svært ikke, der skal ikke meget til, før man lynhurtigt ligesom har lagt sig fast på, hvordan situationen vil ende og i 99,99 procent af tilfældene har man jo også ret. (Interview)

Der er ingen tvivl om, at der findes en naturlig overgang fra at være ”diplomat” til at overtage ”domptørens” pisk – skønt langt fra alle når derhen.

Kultur og værdiforskelle

Vores typologiske opdeling af betjentene kommer også til udtryk i deres fortællinger om kultur- og værdisammenstød. Imens "mentorerne" har sat sig grundigt ind i drengenes kulturelle baggrund og i islam, er det næsten symptomatisk for den anden ende af kontinuumet, at "deres kultur" bliver forklaringen på de fleste problemer med de unge. Nærbetjentene kender boligområderne indgående og fremhæver hele tiden de sociale og økonomiske forhold, der gør sig gældende for drengenes opvækst. De fokuserer på at drengene kommer fra ressourcetsvage familier og har forældre, der af den ene eller anden grund ikke magter eller evner at fremstå som de rollemønstre, som drengene har brug for.

Modsat fremhæver "domptørerne" ofte integrationsproblemerne som den væsentligste årsag til drengenes balancegang på kanten af loven. Det er et kulturelt opstået problem, fordi der er så store forskelle på den danske og den muslimske/arabiske kultur, og betjentene oplever, at det er "deres" manglende tilpasning til det danske samfund, der giver sig udslag i deres adfærd og hele indstilling til det danske samfund, som noget de ikke har lyst til at deltage i.

Betjent: Jamen, jeg synes mere, at det er et kulturelt spørgsmål.

I: Hvordan tænker du?

Betjent: For at stille det op sort og hvidt, så kan man jo godt have et indtryk af, at nogle gange, at den arabiske kultur og den danske kultur er lige så langt fra hinanden som dag og nat, og det er stort set dér problemet ligger.

I: Hvordan oplever du det i dit arbejde?

Betjent: Jamen, det er jo alt, lige fra når man oplever, at brandfolk er ved at slukke brande, og drengene kravler rundt på brandbilerne. Og de store grupperinger, der altid lynhurtigt bliver dannet, og som forstyrrer alles arbejde, generelt støjende og forstyrrende. Der er mange eksempler, hvor det bare viser sig, eller hvor det i hvert fald er min opfattelse at de, deres opdragelse, deres etik og moral, er milevidt fra vores, og det er sådan set der, jeg oplever, hvor sammenstødene kommer. (Interview)

For "domptørerne" og til dels "diplomaterne" fremstår familiernes sociale netværk som havende en stor indflydelse på de unges for-

ældre, og flere af betjentene udtrykker stor frustration over betydningen af netværkene og al den sladder, der løber på kryds og tværs. De opfatter, at forældrene er mere bekymrede over, om netværket opdager politiet i opgangen, end de er over, at deres søn har været involveret i kriminalitet. Oplevelsen er at familierne lever i små lukkede samfund som konsekvens af en fejlslagen integrationspolitik, og ét af de store problemer i drengenes baggrund er netop, at der i deres opdragelse ligger et helt andet værdisæt, som fører til en helt anderledes opførelse end den, der forventes i det danske samfund. Nogle betjente stiller sig undrende over for flere episoder, hvor personer med anden etnisk baggrund end dansk har opført sig besynderligt i deres øjne:

Betjent: Der er et eller andet, der må have fejlet omkring deres opdragelse med hensyn til at få dem motiveret i det danske samfund. De mangler et eller andet basalt på, hvordan man opfører sig, hvordan andre skal opføre sig. Altså, der er det sådan nogle helt grundlæggende ting. Noget jeg stude over, det var for lang tid siden, ude på et færdselsuheld på en motorvej, det lille stykke motorvej vi har, så stopper der en – sådan en andengenerationsindvandrer, på den anden side, på motorvejen, og render over for at spørge, hvad er der sket, hvor man bare tænker: "Jamen altså helt ærligt ..." (Interview)

Betjenten i det ovenstående citat har udelukkende blik for, at det er en såvel lovfæstet som uskrevet regel i det danske samfund, at man ikke færdes til fods på en motorvej. Han fremhæver derimod slet ikke, at den unge mand i eksemplet også fremviser en ansvarsfølelse og måske vil hjælpe. Hvis man forestiller sig, at den unge mand var nyuddannet læge, ville det faktisk være hans pligt. Problemet, som vi fremhæver her, er, at "kultur" meget let kan gå hen og blive den dominerende forklaringsramme, således at andre og mere sandsynlige forklaringer forsvinder.

De næste to citatblokke viser den yderste konsekvens af de kulturelle forklaringer. Ud fra vores typologi tidligere i kapitlet er det ikke svært at se, at disse beskrivelser stammer fra betjente i kategorien "domptører".

Betjent: Jamen de har slet ikke den der respekt, det er som om de er opdraget til kun at have respekt for fysisk magt, der er ikke respekt for sådan ganske almindelige individer, mennesker, altså det er den største løve, der er den, der bestemmer.

Betjent: Men fordi, min oplevelse af dem er, som jeg sagde tidligere, altså de har misforståede æresbegreber, det, der er vigtigt for dem, er, at de udadtil fremstår godt, og det gælder også blandt vennerne. Og nu er det engang sådan, at blandt mange af dem, vi har med at gøre, der bliver det jo anset for positivt at være i konflikt med politiet og sætte sig op mod danskerne og danskernes normer, så jeg tror ikke på, at det, som vi snakker om her, det overhovedet har nogen præventiv virkning. Jamen altså, de forstår én ting, og det er magt. (Interview)

Ovenstående betjent har gennem tiden oplevet utallige møder med unge med anden etnisk baggrund end dansk. Via disse erfaringer er han kommet frem til, at det eneste, der rent faktisk virker eller rykker på situationen, er fysisk magt. Hans oplevelse er, at forklaringen ligger i kulturen – altså at alle drenge med islamisk baggrund (det præciseres andetsteds, at det er islamisk kultur) kun forstår fysisk magt.

Betjent: De har heller ikke den der dit og mit-fornemmelse. Det, der er andres, det anser de ikke for noget værdi, så det kan de godt ødelægge, men du skal lige se dem, når jeg går ned og smadrer deres bil, så sker der ting og sager, det forstår de. De forstår mange gange ikke den der sammenhæng før. (Interview)

Betjenten oplever et modsætningsforhold imellem drengenes ligegyldighed og måske destruktive adfærd over for ting, der ikke er deres egne, og samtidig en stærk beskyttelse af deres egne ting. Konkrete hændelser bliver til betjentens generelle slutninger om alle inden for gruppen. Der skelnes på denne måde ikke mellem den konkrete sag eller de konkrete drenge og baggrunden for deres hærværk.

Opsamling på politiet

De politibetjente, som har deltaget i vores undersøgelse fordeler sig på et kontinuum fra ”meget pædagogisk” til en decideret nul-tolerance overfor gadens drenge. Samtidig viser vores observationer, samtaler og interviews, at der er en direkte sammenhæng mellem betjentenes forklaringer på drengenes adfærd og deres indstilling til håndteringen af dem som borgere. Man kan fremstille deres positioner grafisk:

Det er interessant at bemærke, at der ser ud til at være et kritisk tidspunkt i en betjents karriere, hvor overgangen fra at være ”diplomat” til ”domptør” foregår. Vores materiale peger på at en vis årrække med trættende møder i beredskabet eller hundepatruljerne tærer på betjentene. Den mentorordning, som er en del af politiuddannelsen, kan nemt komme til at lide under desillusionerede betjente. Så det er både væsentligt og vedkommende at holde sig for øje inden for politiet, at imødekomme nogle tiltag, der henvender sig til disse ”trætte” betjente.

Det er ligeledes interessant at fremhæve, hvordan betjente inden for samme beredskab har vidt forskellige synsvinkler på, hvem der er ophavsmænd (m/k) til eskalerede konflikter. På den ene side står en betjent og kan ikke forestille sig en situation, hvor det er politiet, der optrapper konflikten. På den anden side står en anden betjent, som blankt erkender, at der flere tilfælde, hvor det faktisk er politiet, der eskalerer situationen. På den baggrund er det nærliggende at fremhæve behovet for intern erfaringsudveksling og kommunikation, således at betjentene får indblik i hinandens håndteringer og indstillinger til de unge. Ellers kommer de til at fremstå uigennemskuelige over for hinanden og især over for de unge, hvilket vi vil vende tilbage til.

Det oplagte fokus på opklaringsvirksomhed inden for politiet betyder, at det kriminalpræventive arbejde ofte bliver nedprioriteret. Vi ser det tydeligt i citater fra nærbetjenten, der føler sig angrebet af sine kolleger, og især her kunne man sætte ind med holdningsbearbejdning inden for politiet. I forbindelse med arbejdet med de helt unge drenge burde det kriminalpræventive arbejde prioriteres mere allerede i uddannelsesforløbet, således at alle betjente fik en større forståelse for vigtigheden af indsatserne, skønt det kan være næsten umuligt at måle på effekterne.

Kapitel 4: Møder mellem gadedrenge og ordensmagten

I dette kapitel skal vi fokusere på møderne. Vi starter med at lade hver part præsentere deres opfattelse af mødesituationerne. Vi lader først betjentene og siden hen drengene beskrive, hvordan de opfatter mødet og modparten, hvilket giver et unikt indblik i parternes opfattelse og konstruktion af hinanden og ikke mindst af den større sammenhæng, som mødesituationen indgår i. Man kan sige, at især drengene – men også betjentene – konstruerer hver deres særlige virkelhedsbillede, hvori ”den anden” indgår som modstander, og hvor grænserne er skarpt optrukne. Dernæst beskæftiger vi os indgående med mødernes konfliktpotentialer, og ser på hvilke faktorer der spiller ind for at et møde udvikler sig fra en latent til en åben konflikt.

Politiets fortællinger om mødesituationer

Mødefrekvensen

Betjentene i undersøgelsen fortæller om en hyppig mødefrekvens, der ofte skyldes anmeldelser fra borgere, som føler sig utrygge ved grupper af unge, der står og hænger ud på gaden. Citatet nedenfor viser, at betjenten opfatter anmeldelserne som overdrevne, fordi der i mange tilfælde ikke er begået noget ulovligt. I betjentens øjne er det harmløse drengestreger, og de burde egentlig slet ikke anmeldes. Det åbenlyse problem for alle parter er, at møde-

frekvensen mellem unge og politi sættes drastisk op på grund af disse grundløse anmeldelser, som politiet selvsagt er nødt til at reagere på og undersøge.

Vi møder dem jo efter anmeldelser. Vi møder anmeldelser, hvor folk siger: ”Nu står der syv indvandrere nede foran min dør, og så hamrer de på døren”, eller et eller andet, bare noget harmløst noget – drengestreger eller noget. Men så snart en person ser 7-8 af dem der dernede, så må der være noget galt. Det er jo helt vildt. (interview)

Betjenten vurderer, at der er tale om drengestreger, men anmelderen har alligevel følt sig utryg ved drengene i en sådan grad, at han eller hun har set sig nødsaget til at kontakte politiet. Man kan kun gisne, men det kunne tyde på, at den stigmatisering og det dårlige omdømme, som drengene har blandt nogle (etnisk) danske borgere er med til at øge mødefrekvensen. Drengene i grupper synes af mange at blive associeret med bandekriminalitet, vold og overfald – og sådanne episoder vil den almindelige borger naturligvis gerne undgå og kontakter derfor ordensmagten.

Betjent: Hvis vi har 10 politiforretninger er 8-9 af dem med 2. g'ere.

I: Sker det tit at, I bliver kaldt ud til uro, og det viser sig at være højrosthed?

Betjent: Ja, 8 ud af 10 gange er det ikke noget. De keder sig. De er dårlige i skolen. Det eneste de har, er gaden og kammeraterne. (Feltnotater)

Denne betjent forklarer de unges adfærd med kedsomhed, at de ikke slår til i skolen og der-

for søger anerkendelse og frirum på gaden og hos kammeraterne. Samtidig fremhæver han, at politiet i rigtig mange tilfælde kører forgæves, idet der faktisk ikke er foregået noget ulovligt. Den udbredte angst for eller i hvert fald utryghed ved disse unge er således et problem, som må tages meget alvorligt. Det tyder nemlig på, at drengenes omdømme er langt værre end deres faktuelle handlinger, og i så fald er deres oplevelse af diskrimination forståelig nok.

En anden betjent påpeger, at den afledte konsekvens naturligvis er, at drengene føler sig forfulgt – hvilket de også selv giver stærkt udtryk for.

Betjent: Hvis en eller anden ringer ind og anmelder og siger, at der er et eller andet mistænkeligt her, der er nogen, der ikke hører til og sådan noget, så kører vi ud, og oftest så er det bare nogle knægte, ikke?

Anmelderen har været urolig, fordi hun har set, at de ikke hører til her, men uden at de faktisk har gjort noget. Så der er mange af sådan nogle episoder, og jeg tror også, de kommer til at føle, at vi er lidt efter dem, fordi vi hele tiden er der, og fordi mange folk ringer ind og er utilfredse med dem. Men det er fordi, mange gange så går de enormt meget sammen i grupper, og de opfører sig på en bestemt måde, og det gør også mange gange, at politiet lige må tale med dem. Det er folk, der er lidt uden for kassen (normalen, red.), så tager man fat i dem og lige taler med dem. (Interview)

Når drengene blander sig

I den anden ende af mødebarometret er det drengene, der opsøger politiet og obstruerer betjentenes arbejde, når de blander sig. Ikke sjældent sker det, at politiet bliver kontaktet af de unge, der i kådhed, nysgerrighed eller som provokation henvender sig til politiet. Det kan være i form af tilråb, når betjentene udfører deres politimæssige opgave, som måske slet ikke har noget med de unge at gøre. Eller det kan være, at de blander sig, hvis de føler, at politiet bevæger sig ind på deres enemærker ved eksempelvis at henvende sig til én af de unges venner eller familiemedlemmer. Derudover har flere betjente oplevet, at de unge provokerer fra en sikker afstand, hvis de føler sig sikre på, at politibilerne ikke kan komme derhen.

Betjent: Og så møder vi dem på gaden, når vi kommer ned et sted. Mange gange er de møder, jeg har haft, når vi har stået i en helt anden situation, og så drengene kommet til og råber lidt. "Lad nu vær". Så er det som om, det spidser op. (Interview)

Betjent: Jo, nogle gange er de jo generende, fordi de render jo lige i røven på en. Jeg havde en psykisk syg person, der forsøgte at begå selvmord, og så står man og snakker med ham, og så kan man høre rundt omkring med pansersvin og så videre. Og man bliver nødt til at gå derfra for at snakke ordentligt med ham. Det er jo ikke rart at stå og snakke med ham, der i forvejen ikke har det godt, og så skal man høre på sådan noget samtidig. (Interview)

Betjent: Han var nok andengenerationsindvandrer ham her. Og så kommer der så fire andre – også andengenerationsindvandrere – rundt på knallerter uden hjelm på og altså laver bremsespor lige udenfor. De kan se, vi står og snakker med én. Han er forholdsvis stille og rolig, men han er ikke helt nem, for vi var optaget af ham. De laver bremsespor og råber af os et eller andet arabisk og kører frem og tilbage og kører rundt og kører så længere op af x-gade og står og kigger på os, og det er jo meget provokerende.

Betjent: Hvis vi står dernede, bliver vi tit opsøgt. Hvis du holder et sted, så kommer der tit grupper over og skal stå og spørge og vil ikke gå og skal stille sig midt i det hele og provokere og så videre. Det ser man tit, og det er meget tit, og det er altså indvandrere eller andengenerationsindvandrere. (Gruppeinterview)

I langt de fleste af disse situationer fremstår politiet som nøgterne og professionelle. De er – modsat drengene – på arbejde og ude for at løse en opgave, som de er uddannet til at varetage. Mange bliver derfor frustrerede over, at det ender med at blive politiets opgave at agere adfærds-korrigerende rollemodeller over for de unge. Betjentene oplever ofte at være i en socialpædagogisk situation, som flere nægter at påtage sig, idet det ikke er en del af deres arbejdsopgaver endsige jobbeskrivelse. De er betjente og ikke pædagoger, som én af dem påpeger i en samtale på stationen.

Forskel på møder i storbyen og provinsen

I storbyen har man altid forvisning om hurtig forstærkning, hvis situationen skulle eskalere og udvikle sig til en åben konflikt mellem unge og politi. Derfor hævder flere af betjentene i provinsen, at de er bedre til at håndtere de unge og til at stikke en finger i jorden, når de kommer ud til et møde – og dermed til at dæmpe gemytterne. Provinskredsen er spredt over et geografisk stort område, og det er ikke usædvanligt, at forstærkningen kan være 20 minutter væk. Derfor er den diplomatiske sans og evnen til at holde fokus på problemstillingen uden at skabe en personkonflikt afgørende. Magtanvendelse er ifølge denne forklaring et langt hyppigere redskab for storbybetjentene, end det er for provinsbetjentene.

Der er imidlertid også nogle udfordringer og vanskeligheder for betjentene i provinsen:

Betjent: Man kommer helt klart længst ved at tale pænt til folk. Men mange gange der tror jeg bare, at i provinsen der kan grænsen bliver rykket for meget, at de har for frie tøjler til at sige, hvad der passer dem hele tiden. Jeg ved ikke, om det også er, fordi de ved, at de er de to, og de kan højst blive fire, hvis der sker noget. Og man kan sige, hvis der er det mindste i [storbyen], jamen så siger man "så stopper festen", og så har man magt nok til få stoppet festen.

...

Betjent: Altså det var lige før, at der var en af dem, der var så truende, at han skulle med ind, men det blev ikke til noget, fordi det ville bare ophidse situationen endnu mere. Og det er jo selvfølgelig også åndssvagt ikke? Fordi det skal jo ikke være dem, der styrer vores arbejde vel altså. (Gruppeinterview)

Provinsens ordensmagt står altså sommetider i situationer, hvor de ikke føler sig rustet til at handle over for de unge, hvis de står i en større gruppe:

Betjent: Jamen, rent fysisk kan man jo godt mangle noget forstærkning jo. For mange af de her ting, der vælger man nok at køre i stedet for at tage vedkommende ind, som man ville gøre i storbyen, og så prøve bare at tale sig ud af den, men så må man køre derfra igen, og så kan man bande lidt undervejs i bilen over vedkommende. Og man har sgu egentlig lyst til at rive ham med ind og så fortælle ham, hvordan det hænger sammen. Men hvis de er i en gruppe, så tør man sgu ikke. (Gruppeinterview)

Om grupper af unge

Ifølge mange betjente er det ofte drengene, der afgør, hvordan en situation skal udvikle sig. Hvis de ikke opfører sig fuldstændig vanvittigt og i øvrigt følger politiets anvisninger, så løses sagen i al mindelighed. Men det hænder ofte, at det ikke helt er tilfældet. Betjentene forklarer, at når drengene virkelig eskalere situationen til åben konflikt, er det altid, når de føler, at de er mange nok. Det er i det øjeblik, at gruppens størrelse har vokset sig så stor, at de føler sig trygge ved at tage kampen op mod politiet. Her oplever betjentene at drengenes adfærd kan ændre karakter, idet de begynder at virke truende, går tættere på betjentene og på bilerne, og i det hele taget udviser en truende adfærd samtidig med deres verbale forulempelse tager til.

Betjent: Og så er der nogle gange hvor man bliver truet, hvor de står og stimler sammen og kommer med kamphunde og så videre, hvor de har en truende adfærd, hvor de står og pudser knoer. (Interview)

I betjentenes bevidsthed gælder det derfor om ikke at komme i undertal i en sådan forstand, at de unge får følelsen af at have situationen under kontrol. Derfor kører betjentene ofte ud til anmeldelser i to biler, hvilket på den anden side virker voldsomt overdrevet på de drenge, der bare står og hænger ud i en baggård eller ved et busstoppested. De overfører det til deres egen fortolkningsramme og forklarer det med, at politiet er racistisk.

Drengenes fortællinger om mødesituationer

Mødefrekvensen i storby og provins

Storbyens drenge har talrige møder med politiet frisk i erindring, og da de også fremstår som lidt mere hårdkogte og ikke mindst selvsenesættende end de unge fra provinsen, får det også indflydelse på deres position i forhold til politiet og ikke mindst deres dæmonisering af dem. Storbydrengene møder politiet noget oftere end provinsens drenge, som citaterne nedenfor viser:

Fra samtaler med storbyens unge:

Vi er blevet stoppet mange gange.

Hver dag.

Næsten hver dag.

Meget.

Ja, en masse gange.

Ja, det har jeg masser af gange.

Mødefrekvensen fremstilles i storbyen som overordentlig hyppig, og nogen hævder, at det næsten er dagligt, de bliver stoppet af politiet. Undersøgelsen er lavet i et socialt belastet boligområde, der traditionelt er behæftet med massive problemer mellem de unge og politiet, derfor er der et øget fokus på de unge fra politiets side. Dette oplever drengene som chikane og provokation. De fortæller følgende om politiet:

Fra samtaler med storbyens unge:

De keder sig.

De vil bare irritere os ... tager de os med på stationen.

Bare for at irritere os ...

De vil ødelægge vores fremtid.

De har jo ikke noget at lave.

De vil skabe ballade.

De skal finde en syndebuk.

Måske er de racister.

Nogle af dem kan ikke lide indvandrere måske.

De vil bare provokere.

Drengene oplever helt konkret, at politiet patruljerer området i lav fart, stopper op og beder dem identificere sig selv. Drengene forstår ikke, hvad det er for en procedure, der ligger til grund for politiets ønske om identifikation, og bliver oftest provokerede af politiets henvendelser. Fra drengenes side virker det som om at betjentene forsøger at fremprovokere en reaktion, så de har en undskyldning for at tage drengene med på stationen. Den yderste konsekvens af den logik kommer op til overfladen, når de argumenterer for, at det er politiet, der vil ødelægge deres fremtid. Heri ligger, at hvis betjentene er provokerende eller irriterende nok, så vil det resultere i konkrete handlinger

fra de unges side, der i sidste ende vil kunne munde ud i en straffesag, således at de får en plettet straffeattest. På den måde lægger de delvist ansvaret for deres egne handlinger og dermed egen fremtid i hænderne på politiet.

Politiets provokationer forklares af de unge med, at betjentene keder sig – en logik de unge også anvender om sig selv, når de skal forklare uhensigtsmæssig opførsel og kriminalitet. Desuden fremhæves det på andre tidspunkter, at politiet burde fokusere på noget vigtigere end unge etniske minoriteter i storbyen, såsom f.eks. voldtægter. Så på den ene side mener drengene, at politiet keder sig og ikke har noget at lave, og på den anden side, at de er latterlige, fordi de ikke bruger deres tid på at fange nogle virkelige forbrydere.

Følelsen af at blive forfulgt er tydeligst hos storbydrengene, men den findes også blandt drengene fra provinsen. Nogle af drengene fra provinsbyen har haft møder med politiet og deres svar er ikke synderlig anderledes end storbyens drenge:

I: Ja. Har I prøvet at blive stoppet af politiet?

D: Mange gange. (Gruppeinterview)

Enkelte af disse drenge medgiver selv at det har været i forbindelse med småkriminalitet. Ellers begrænser mødet med politiet for de resterende sig til rutinetjek og drengestreger. Såsom at køre to på cykel eller knallert. Men selv blandt de, der ikke har haft møder med politiet, er der dog flere, der udtrykker, at de til tider føler sig overvåget.

D: De følger efter os, også når der er fester nogle steder, hvis vi er til en eller anden fest, hvor det koster penge at komme ind. Når politiet kommer derind, og de ser os, så går de altid efter os. Det er hver gang. (Gruppeinterview)

Politiets adfærd virker diskriminerende på drengene

Langt de fleste af drengene fra storbyen føler sig diskrimineret på baggrund af deres etnicitet, og de bringer det på bane i interview og samtaler uden at være blevet spurgt. Ligeledes har selv de unge fra provinsbyen, som ikke er blevet stoppet af politiet eller haft dårlige oplevelser med politiet, en opfattelse af, at politiet laver forskelsbehandling over for folk med ikke-dansk baggrund. Drengenes oplevelse er

således, at der er en automatik i politiets mistanker over for dem, så at selv i tilfælde, hvor de og etnisk danske drenge sidder i samme situation, bliver de forskelsbehandlet. Nedenstående citater illustrerer, hvordan de unge oplever og ikke mindst taler og fortæller om diskrimination.

Der kommer måske én politibetjent ud og anholder, hvis det er danskere, men med os kommer de otte eller sådan noget, bare for at smadre os, du ved, de er jo alle sammen bare imod os.

Der er en af mine venner, der blev anholdt, de var ved at brække hans arm, og så inde på stationen sagde de til ham: "Gå tilbage til Irak med dig, du hører ikke til her" og sådan noget.

Så tog de ham så ind i isolationen, og så begynder de at sige: "Din mor er grim", og så kommer hans mor og siger: "I respekterer ikke min religion?", så siger de: "Fuck dig og din religion." (Fra samtaler med storbyens drenge)

Citaterne behøver ikke at være udtryk for hvad der virkelig er foregået eller virkelig er blevet sagt, men viser snarere drengenes måde at dæmonisere betjentene på. Drengene føler sig diskrimineret og uretfærdigt behandlet, og de fortæller her om situationer, der kan eksemplificere det. Det er måden at tale om diskriminationen på, samt fortællinger om diskriminerende handlinger, der er med til at skabe distance mellem drenge og samfund/ordensmagt.

Fortællingernes magt – fjendebilledet

Drengene fortæller hinanden om deres oplevelser med politiet, men de fortæller også om oplevelser, som andre har haft. I praksis sker der det, at det ikke er så vigtigt, hvem der har oplevet hvad, men at der skabes en kollektiv hukommelse af mødet med politiet og en kollektiv forståelse af, hvem politiet er, og hvad de står for. Vandrehistorier (som dem der cirkulerer blandt de unge om politiet) er en del af en kollektiv hukommelse, som flyder i det sociale netværk. Kendetegnende ved en vandrehistorie er, at det ikke er fortælleren selv, der har oplevet hændelsen – det er en genfortælling, som tjener et specifikt formål.

Hvad enten vandrehistorierne har et fundament af sandhed eller ej, har de en vigtig

funktion for de unge: Der er blandt andet en fortælling om en mor, som oplever, at en betjent river hendes tørklæde af, fordi de hun ikke forstår at rette sig efter hans anvisninger. Historien går igen både i interviews og i feltarbejdet, og kernen i fortællingen er, at kvinden/moren bliver bekymret, da politiet stopper hendes søn på gaden, mens hun er med. Hun blander sig i dialogen mellem drengen og betjenten og får besked på, at hun skal passere gaden, og at det ikke kommer hende ved. Hun bliver urolig og fortsætter med at spørge, og situationen ender ifølge fortællingen med, at betjenten mister besindelsen og flår tørklædet af hende, da han vil sende hende væk.

Når fortællinger bliver brugt og genfortalt som den om moren og tørklædet, fungerer de som magtfulde elementer i de unges opfattelse af virkeligheden. Det bliver en form for propaganda internt i gruppen. I dette specifikke tilfælde fungerer historien som en dæmonisering af modstanderen: Betjenten, som bliver repræsentant for alle betjente, for ordensmagten og for systemet. Det er en historie, der i ekstrem grad er med til at skabe en social, religiøs og etnisk grænsedragning mellem politiet og borgere. Anvendelsen af historien sætter skel og skaber fjendebilleder. Derudover fortæller drengene om følgende:

- betjentene, der slår, hvor det ikke kan ses
- voldelige anholdelser
- at betjentene chikanerer dem, når de sidder i isolation på politistationen
- racistiske bemærkninger som eksempelvis de tidligere citerede: "Gå tilbage til Irak med dig, du hører ikke til her" og "fuck dig og din religion"

Det er fortællinger som disse, der er med til at skabe og vedligeholde drengenes stærke modstand og retfærdiggørelse overfor dem selv af deres egne handlinger. Skønt de aldrig selv har oplevet eller været vidne til politiet som racistiske, har fortællingerne så stærk en effekt, at de bliver inkorporeret i en kollektiv hukommelse, som alle indenfor gruppen deler.

D: Politiet, de hader udlændinge. Altså, man skal bare ikke behandle dem med respekt. Politiet ved også at alle udlændinge hader politiet. Det håber jeg, de ved, eller også er de dumme. (Gruppeinterview)

Selv om ovenstående citat fra en af drengene er formuleret meget bombastisk og formodentlig ikke afspejler virkeligheden i fuldt omfang, er der blandt de unge en cementeret og konkluderende grænsedragning imellem ”politiet” og ”alle udlændinge”. Selv de drenge, som ikke har haft nogen møder med politiet, har en opfattelse af, at politiet forskelsbehandler borgere med anden etnisk baggrund end dansk. Der er en fastlåst og stereotyp opfattelse af ”den anden”, som parterne endnu ikke har formået at overkomme. Især drengene i storbyen opfatter politiet som en modstander, der er ude efter dem. Vore data peger på, at særligt i bydele og boligområder med en forhistorie er parternes opfattelse i høj grad præget af fortidens skygger.

Drengenes forsøg på at mestre situationen

Selv om drengene beskriver deres hyppige møder med politiet ud fra den forurettedes synsvinkel, har de samtidig et behov for at fremstå som handlekraftige unge mænd. I interviewene med dem bevæger de sig derfor ind og ud af to vidt forskellige identiteter. På den ene side præsenterer de sig selv som ofre for politiets uretfærdige og diskriminerende handlinger over for dem. På den anden side iscenesætter de sig selv som handlende aktører, der tager til genmæle og kommer med en modreaktion. Vi har valgt at benævne deres to strategier henholdsvis offer-strategien og gangsta-strategien (Sandberg & Pedersen, 2006).

Udtrykket ”gangsta” henviser til en speciel attitude, som kendes fra den amerikanske hip-hop-genre. Det er unge, sorte, vrede mænd, som er på kant med loven. De er til hiphop, hurtige biler og smukke kvinder, og de fremstår som maskuline halvguder, der er i fuld kontrol, imens de synger og rapper om omgivelsernes racisme og diskrimination af dem som gruppe.

Offer-strategien

”Ofrene” fremhæver uretfærdigheden og diskriminationen, som de bliver udsat for. De føler sig magtesløse over for systemet og

er overbeviste om, at retfærdigheden aldrig vil ske fyldest, fordi det er deres ord mod ordensmagtens. Det er det sorte hår og de brune øjne, de fremhæver som årsag til den dårlige behandling, de mener, at de konstant bliver udsat for. Det gør dem til syndebukke og ”the usual suspects”, som politiet kan behandle dårligt uden at blive stillet til ansvar. Fra samtaler med storbyens unge:

Man kan ikke vinde mod en panser, det kan man ikke.

En dommer, han vil bare høre på politiet, han vil ikke høre på dig, Ja, altså dommeren, han er mere svin end en panser er!

Hvordan de tror, du er – de dommer én på udseende – nærmest.

Jeg tænkte bare altså, fordi man har sort hår så, så er det den første de henvender sig til, det er lidt mærkeligt, selv om det var en propfyldt gade.

De skal finde en syndebuk ... os.

Den ene patrulje kommer og stopper os, tager vores navne, og så går vi – og så kommer der en anden patrulje ... Så siger vi: ”I har lige taget vores navne, hvorfor skal I så tage det igen?”

Og hver gang der sker noget, så går de bare hen til os, de ved ikke, hvem der har gjort det, de går bare hen til os og siger: ”Er det jer, der har gjort det der, og det der, og det der ...”

De har slået min storebror: han er mongol.

Altså hvis vi står fem så, så tager de én, og tager ham op ad væggen og altså ... de, de holder ham som en hund om halsen og sådan nogle ting der. På den måde bliver man sur over at se sin ven blive behandlet sådan.

”Gangsta”-strategien

Gadedrengene identificerer sig i vidt omfang med de sorte rappere – gangstas – hvilket de understreger i deres valg af musik og tøjstil som primært er posede cowboybukser, kasketter og store hættebluser. Hertil kommer en speciel jargon, en måde at bevæge sig på og hilse på hinanden på. I sprogbugen refereres kvinder eksempelvis til som ”luder” eller ”ho”.

”Gangsta”-strategien er drengenes modreaktion på følelsen af chikane og uretfærdighed. Det er deres måde at forsvare sig på, og da de ikke har nogen som helst tiltro til systemet og klagemulighederne lader de deres frustratio-

ner komme til udtryk fysisk og verbalt i mødet med betjentene. Der er eksempler på stenkast og kast med flasker mod politibilerne, men oftest løber munden bare over med frustrationerne, og det kan være yderligere medvirkende til konfliktoptrapningen. Fra samtaler med storbyens unge:

At de (betjentene, red.) bare skal have stenene.

Altså nogle gange så bliver man træt af det, fordi så bliver de altid så tosset, så bliver der smidt sten og flasker efter dem.

De fleste, de siger: "Her, her, her, anhold mig – jeg er sgu ligeglad, giv mig min dom, jeg tager det halve år, jeg er sgu ligeglad, jeg kommer bare ud igen og gør det samme altså", det hjælper ikke, "I vil udvise mig, hvor vil I udvise mig hen, jeg er født i Danmark, jeg er dansker, jeg er ligesom dig."

Hvis du giver mig en politiradio og den er slukket, så kan jeg sagtens finde rundt på den, hvor de er henne, hvad de snakker om. Det er nemt, deres kodeord kan de ikke engang bruge mere, alle ved, hvad det er, så meget ved man om panserne.

Ja, ja, hvem tror han, han er? Bare fordi han er den der panser, skal han ikke tro, han skal bestemme over mig ...

Vandrehistorierne spiller ikke kun en afgørende rolle for drengenes opfattelse af politiet og oplevelsen af at blive diskrimineret. Historierne sættes også i spil, når drengene skal definere sig selv som politiets modstandere og ofre for diskriminationen. Som vi har set i citaterne kan drengene spille på begge strenger, og balancen finder sted omkring "retfærdighed". Når de unge oplever, at betjentene opfører sig uretmæssigt over for dem, etablerer de via deres fortællinger og kollektive hukommelse en retfærdiggørelse af deres modstand. Således er der en kobling imellem "offer-strategien" på den ene side og "gangsta-strategien" på den anden.

Fra mødesituation til konflikt

Nogle mødesituationer er fra begyndelsen farvet af opgavens art og karakter. Hvis betjentene er kaldt ud til en situation, der i forvejen er højspændt, skal der stor diplomatisk sans til at dæmpe gemytterne. I dette afsnit vil vi

fremhæve dét, vi har valgt at kalde konfliktpotentialerne, og det er de faktorer, vi igennem vores feltarbejde er stødt på som absolut "røde klude" for mindst én af parterne i mødesituationen. Det handler med andre ord om, hvad der kan få en mødesituations negative spændinger (den latente konflikt) til at eskalere til en åben konflikt. Men først nogle konkrete eksempler.

Eksempler på observerede møder fra feltarbejdet

I løbet af feltarbejdet har vi observeret forskellige former for møder mellem unge og politi. I det følgende er udvalgt tre af disse møder til at eksemplificere både de foregående beskrivelser og den kommende analyse. Møderne er beskrevet i feltdagbøgerne, umiddelbart efter de fandt sted, og de er således forskernes oplevelser af henholdsvis unge og politi og deres indbyrdes interaktion.

Når det hele går godt: Fra feltdagbogen den 17. oktober 2006:

Tilkaldt i forbindelse med uro og hærværk, hvor der skal være knust en rude. En gruppe unge bliver stoppet, men får lov til at gå videre da betjentene skønner, at deres forklaring og øvrige adfærd virker troværdig. Kort efter forlader vi vognen, og i en baggård støder vi ind i tre unge, som løber væk, da politiet anråber dem. Da den ene betjent truer med at slippe hunden løs (der er ingen hund), stopper ungerne brat og kommer meget stille og roligt hen til betjentene. Betjent: "Hvorfor løber I, når politiet siger stop?" "Fordi vi bliver bange" svarer de unge. Betjenten informerer om, hvordan de bør bære sig, når de bliver anråbt af politiet og giver de unge nogle råd, mens hans kollega tjekker deres navne. På trods af magt- og autoritetsforholdet og det faktum, at de unge stadig virker lidt rystede endnu, så formår denne betjent at skabe en afslappet atmosfære, hvor monologen bliver til dialog, og de unge deltager i samtalen med en række spørgsmål:

*Hvor er hunden?
Der er ikke nogen hund
Hvorfor sagde du så du vil slippe hunden løs?
Ellers var I ikke stoppet vel?
Neøj*

Det ser ud til, at begge parter morer sig over, at bluffet virkede. Betjentene er afklarede med, at der ikke er foregået noget ulovligt, og at det blot er nogle små, larmende teenagere, der har søgt ly i en baggård, mens ungerne er lettede over, at betjentene blot er der for at tjekke. Betjentene melder tilbage til stationen, at det nok er denne gruppe, der er ringet om, og meddeler, at der ikke ser ud til at være uro eller hærværk. Deres vurdering er, at ungerne (to drenge, en pige) nok bare har været høj-røstede. "Når folk siger I skal tie stille, så skal I tie stille. Ellers ringer de til politiet, og vi er her sådan set bare for at sige, at I skal tie stille." Betjentene tager afsked med ungerne med en opfordring til, at de skal opføre sig ordentligt og ikke larme.

Når betjentene skælder ud: Fra feltdag-bogen den 6. februar 2007:

Vi er kaldt til "X" Station, hvor en flok unge indvandrere har larmet og været til gene den sidste times tid ... På vejen derhen forklarer betjentene, hvilke tanker de gør sig, når de bliver kaldt ud til sådan en opgave. Den ene betjent fortæller, at det umiddelbart virker som en rutineopgave med nogle rimeligt ufarlige drenge, der hænger ud og laver lidt småballade, fordi de keder sig. Sandsynligvis "business as usual", han forventer, at de skal bortvises fra stedet efter en reprimande og identificering. Alligevel, tilføjer han, er man altid bevidst om, at situationerne ikke altid er, som man forventer, og man har jo ikke fantastisk lang tid til at forberede sig mentalt, når man bliver kaldt ud til en opgave.

Vi ankommer to patruljebiler – hvilket er en bevidst taktik fra vagthavendes side, som også siger noget om, at man alligevel tager situationen alvorligt og ikke har lyst til at være for meget i undertal. Vi følges med de andre to betjente (en kvinde og en mand) ned på peronen, hvor der står en gruppe på ca. ti drenge i alderen 10 til 14 år. De hænger ud og pjatter og larmer. Det er betjenten fra den anden bil, der tager føringen. Han går hen foran gruppen og råber:

"Hvad fanden laver I? Hvem fanden tror I, at I er? Sådan en flok aber! Jeg kunne høre jer, lige fra jeg parkerede bilen deroppe (peger op mod vejen)".

Drengene er totalt forbavsede og virker nærmest forskrækkede over den vrede betjent og opbuddet af politifolk. De har ikke nået en alder, hvor de er begyndt at skyde i vejret, så det er nogle små drenge, og helt klart ikke den typiske "gangsta", vi har at gøre med her.

Betjenten spørger dem, hvad de laver der, og drengene begynder lidt nølende at forsøge at forklare, at de vist nok venter på en dreng, der skulle komme med toget. Betjenten affejer det med, at han ved, de har været der en time, og at han i øvrigt ikke synes det mindste om deres opførsel. Betjentene begynder at tage navne, adresser og cpr-numre, men mange af drengene kan ikke huske deres fødselsdatoer, hvilket ikke synes at overraske betjentene. De understreger for drengene, at de skal holde op med den slags, fordi det kommer til at koste dem penge, ligeså snart de fylder 15. Hvis de laver hærværk eller ikke vil identificere sig på opfordring, får de bøder.

Drengene har tilsyneladende ikke gjort noget galt – der er i hvert fald ikke noget synligt hærværk på stationen. Anmeldelsen er indgivet af en togfører, som angiveligt skulle have set drengene sparke på toget, men der er nok ikke sket nogen skader ... "det skulle lige være på deres tæer", som den ene betjent tørt konstaterer.

Da vi kører væk, kommer gruppen af drenge gående oppe på broen over banelegemet. De er blevet bortvist af den anden patrulje, og et par af dem smiler lidt forsigtigt og vinker. Betjentene i bilen kan ikke lade være med at smile igen – men rigtige vink bliver det alligevel ikke til.

Når drengene provokerer og opsøger: Fra feltdagbogen den 17. oktober 2006:

Vi kommer kørende i bil, da to unge drenge kommer kørende på en knallert og drejer ind på græsplænen i et område, hvor bilens manøvremuligheder er meget begrænsede. Drengene stopper op og giver betjentene fingeren, griner højlydt og kører videre. Chaufføren drejer ind på den ensrettede vej, men det er ikke muligt at komme i nærheden af knallerten, og det ved drengene godt. De stopper op igen, griner højlydt og kører videre. Betjentene kører lidt rundt i området, men bliver hurtigt enige om, at det er håbløst og ikke værd at bruge tid på.

Den latente og den åbne konflikt

Alle mødesituationer mellem de unge og politiet indebærer et konfliktpotentiale, fordi mødets udgangspunkt er negativt. Hovedparten af møderne kan karakteriseres som dagligdags situationer, der ofte ender uden arrestationer eller bødeforlæg, som de to første ovenstående observerede eksempler. De foregår i en tilstand af latent konflikt – en konflikt der ligger under overfladen: Begge parter føler og oplever modsætningsforholdet, men situationen eskalerer ikke til mere end en uoverensstemmelse, en diskussion eller en verbal konfrontation. Begge parter går derfra med 'æren i behold', men det grundlæggende modsætningsforhold og den opfattelse parterne måtte have af hinanden inden mødet er uændret.

De to første møder er begge eksempler på at politiet er blevet tilkaldt uden at der er foregået noget ulovligt – og eksempler på når politiets rolle bliver adfærdskorrigerende. I det første eksempel, hvor den ene betjent falder ind under typen "mentor", skabes et rum for dialog mellem de unge og politiet, og der opstår midlertidigt en fælles forståelse og et fælles fodslag. Men næste gang de selv samme unge bliver stoppet af politiet, er det langt fra sandsynligt at de grundlæggende har ændret holdning til politiet som sådan – de vil snarere opfatte den ene eller begge betjente de mødte her som en undtagelse fra reglen. I det andet eksempel står modsætningsforholdet skarpere – i hvert fald mellem de unge og den udskældende betjent, der falder ind under typen "domptør".

Det indbyrdes forhold er præget af mistillid og negative holdninger hos begge parter. Parterne har ikke de store forventninger til hinanden, og de er allerede i udgangspunktet indstillede på, at situationen kan løbe løbsk når som helst. Begge parter opfatter mødet som et problem og placerer den anden som årsag til problemet. Desuden har begge parter gode erfaringer med, hvad der kan udløse en åben konflikt. For trapper situationen op, kan parterne ende i en åben konflikt. Disse ender som oftest med sigtelser, bøder og/eller anholdelser, og er generelt set karakteriseret ved at finde sted mellem grupper af unge og grupper af politifolk, hvor begge parter hidser sig mere og nemmere op. Det bliver ofte et spørgsmål om parternes vurdering af magtforholdet og

situationen, der bestemmer om et møde eskalerer til åben konflikt.

Den følgende samtale viser meget tydeligt bevægelsen fra den latente til den åbne konflikt – og her oven i købet fortalt som en slags vandrehistorie:

I: Hvad synes I om det, om de der rutinetjek

Dreng (herefter D): Det er vel okay, men det er bare lidt fucked up, at de bare lige stopper en.

D: Man bliver lidt bange, når man ser politiet.

D: Ja. Nej – jeg bliver ikke bange, jeg bliver sur på en måde, fordi jeg hader politiet, det har jeg gjort i lang tid. Så jeg begynder at snakke negativt til dem.

I: Hvad sker der så?

D: Det bli'r de jo ikke glade for.

D: Så bli'r de jo mere kropslige, altså mere negative over for dig også.

I: Hvordan viser de det, når de bliver mere negative?

D: Måske tjekker de en ekstra.

D: Ja, og når de tjekker en, så beder de om, at du går op mod væggen eller sådan noget. Og så en gang imellem så smider de dig, altså ikke smider, men altså skubber dig ind i væggen. Får dig tjekket, og hvis du gør noget modstand, så er det bare ind i bilen, bare det mindste.

I: Er der sket nogle gange, at rutinetjek er endt med, at man kommer med på stationen.

D: Jeg har set det, men altså, jeg har ikke prøvet det. Jeg har prøvet at blive tjekket, og så var de også lidt grove over for mig, men jeg er ikke blevet taget med. (Gruppintervju)

De følgende afsnit går nærmere ind på hvilke faktorer, der virker konfliktoptrappende.

Loyalitet og venskabsidealer – eller "misforståede æresbegreber"

De gruppedynamikker, som findes beskrevet i kapitlet om drengene, kommer særlig tydeligt til udtryk i deres møde med politiet. Der findes nemlig en masse rolleforventninger internt i de unges sociale netværk, og det forventes, at man stiller op for sine venner til den bitre ende. Som én af betjentene beskriver det:

Betjent: Det er typisk, at de skal altid vise sig over for hinanden, hvis den ene godt tør sige noget, så tør den anden også godt sige noget andet.

Betjent: Og hvis en føler sig meget knyttet til en eller anden fætter eller bror eller et eller andet hvis han så synes at broren der, eller fætteren er blevet uretfærdigt behandlet, så er det tit han går fuldstændig amok, næsten mere amok end den det handler om. (Grupppeinterview)

De særlige forventninger til roller og adfærd, som findes internt i de unges sociale grupperinger, bliver virkelig sat i spil i deres møde med politiet. De maskuline idealer fungerer som afsæt for de unges konfrontationslyst med politiet. Det er i konfrontationerne, de kan cementere deres mod og opposition til systemet, og det giver status og position i de interne hierarkier. De yngre drenge i gruppen kan ofte opleves af politiet som værende de værste i disse konfrontationer, og det kan være nærliggende at tolke det inden for en ramme af at de er "under den kriminelle lavalder". Forstået på den måde, at drengene over 15 år sætter de yngre drenge i spil, fordi disse ikke er gamle nok til at blive straffet. Det har ikke været muligt for os at få bekræftet denne "rekruttering" af stik-i-rend-drenge inden for de unges sociale netværk, hverken i forbindelse med vores deltagerobservation, interviews eller uformelle samtaler. Heller ikke blandt ungemedarbejdere, som har et usædvanligt godt indblik i de unges liv og færden, kunne vi finde konkrete eksempler på denne form for arvelov.

Det virker derimod som om de yngste sætter sig selv i spil som "new kids on the block". De stiller sig forrest i rækken i konfrontationerne, de vælger selv at spille på deres kriminelle lavalder, fordi de ønsker status inden for gruppen. Som tidligere nævnt betyder alder meget i drengenes hierarkier, og det er svært overhovedet at få taletid, når de ældre drenge hænger ud sammen. Derfor forsøger de yngste – den yngre generation af gadedrenge – at opnå og tilegne sig status og social anerkendelse ved at overgå de ældre, ved at eksponere deres maskulinitet og tage loyalitetsidealene til grænsen og lidt længere.

Hvis de ældre drenge har tradition for at gå tæt på betjentene og svine dem til, når de griber fat i vennen, broren eller fætteren – så vælger de yngre drenge måske at kaste sig over en af betjentene eller kaste sten på

politibilen. Således forrykkes grænserne for, hvad man kan tillade sig, når der kommer nye generationer til i modkulturene. Og de yngste oplever at få social anerkendelse, ros, status og taletid blandt de ældre i hierarkiet – og det er præcis, hvad de søger. Her oplever de at modtage dét, de ikke kan få i samfundets socialiserende institutioner, og de kan oven i købet selv være med til at sætte standarden for, hvad der giver social status.

I det større billede vil drengene naturligvis ende med at blive endnu mere marginaliserede, idet deres adfærd unægtelig vil ende med en dom, hvis de ikke ændrer den, inden de fylder 15.

Forskellige kommunikationstraditioner

I kapitlet om drengene har vi tilegnet deres sprogbrug et helt afsnit, og det er, fordi det, man mødes med, er en meget voldsomt sprogbrug. Sådant opleves det i hvert fald af mange voksne, både pædagoger, forskere og politifolk. Sproget er fyldt med bandeord og nedsettende omtale om stort set alle – vennerne bliver kaldt perkere, de kvindelige pædagoger ludere, og politiet bliver kaldt pansersvin med mere. Det er en del af den ekspressive maskulinitet, og samtidig skal ordlyden ikke tages for pålydende. Drengene har et mere symbolsk sprogbrug, imens politiets sprogbrug til sammenligning ofte er konkret og ikke til at tage fejl af. "Klokken er 20.50, og du er anholdt", levner ikke meget rum til fortolkning, men det gør drengenes storskydende tilsvining af deres omgivelser til gengæld. Se nedenstående eksempel:

D: Så kom der en patruljevogn, og så fordi der var et vindue, der blev smadret, så går de bare hen til to stykker af mine venner, holder bare fast i dem og ryster i dem.

D: Og det må politiet jo ikke, men de tager dem bare op af væggen, og drengene siger: "Det er ikke os, det er ikke os." Nej, hvor blev jeg sur mand ... så gik jeg ud, så vil jeg tage fat i ham der og vælte ham ned – politimanden. Hvad tror han, at han er? Jeg vidste ikke, at der var to politimænd bag mig, men så kom de bare hen til mig, og tog mig, så blev jeg taget, så truede jeg dem, siger de. Og jeg truede dem ikke, jeg bandede bare. Når jeg bander – jeg er ligeglad, om jeg truer dem, jeg bare bander. For mig er at bande, det er det samme som trusler, fordi man kan ikke bande på dansk. Jeg siger: "Jeg dræber dig", måske,

det kommer bare lige pludselig, og så siger de, at det er trussel. Men de ved, at jeg ikke mener det. (Gruppeninterview)

Drengens forklaring er et tydeligt eksempel på, hvordan der er to vidt forskellige opfattelser af situationen og omfanget af alvoren. Betjentene sigter ham for trusler, og det er kun, fordi han kun er 14 år, at det ikke ender med en sag på hans straffeattest, idet han har truet en tjenestemand i funktion.

Drengen står på sin side med en helt anden opfattelse af situationen. For det første opfatter han ikke politiet som en større autoritet, end at det er rimeligt at hoppe på én af dem, når hans venner bliver uretfærdigt behandlet. For det andet er det slående, hvordan han forklarer situationen med, at han bare bander af betjentene. Drengen her taler lidt gebrokkent dansk og er først kommet til Danmark som 9-årig, så det er ikke usandsynligt, at han finder det svært at finde de rigtige bandeord frem på dansk. Samtidig er han socialiseret ind i en gruppe af drenge, der jo netop bruger sproget på denne måde, og han kender ikke til grænsen imellem, hvornår han udviser frustrationer og sviner betjentene til, og hvornår det rent faktisk går hen og bliver til alvorlige trusler. De væsensforskellige måder at forholde sig til kommunikation på, kan altså alene være årsag til en konfliktoptrapning imellem de to parter.

Bandeord og nedsættende bemærkninger

De fleste drenge mener, at politiet er diskriminerende og forskelsbehandler folk med anden etnisk baggrund end dansk. Denne oplevelse er i sig selv slem nok, da den afspejler sig nærmest direkte i deres opfattelse af og holdning til politiet. Værre bliver det, når de i mødesituationen oplever racistiske bemærkninger fra betjentenes side. Det har i løbet af undersøgelsen ikke været vores intention at skabe et overblik over omfanget af dette fænomen, men det findes. Det kan være en sætning, som starter med: "Her i Danmark ..." over til decideret racistiske ytringer. Vi har fra betjentene fået fortalt om kollegaer, der kaldte politihunden for "Allah". Drengene har selv utallige historier om episoder, hvor nogle betjente kommer med racistiske bemærkninger. Fænomenet nåede også avisspalterne et par gange, imens denne undersøgelse var i gang.

Det indlysende problem ved nedsættende eller direkte racistiske bemærkninger fra politibetjente er, at det fuldstændig underminerer politiets autoritet og respekt blandt de unge. Det er en ulovlig vilkårlighed som cementerer drengenes opfattelse af politiet som en korrupt og diskriminerende institution. Ligesom en lille gruppe af drenge kan være tilstrækkelig til at skabe et forvrænget billede af alle unge med anden etnisk baggrund end dansk, kan nogle få betjentes adfærd i dette henseende også forvrænge billedet af politiet. Netop sådanne episoder spiller en afgørende rolle i drengenes kollektive erindring om politiet. De bliver gerne til sejlivede vandrehistorier, som politiet afbildes i. Sådanne bemærkninger fra betjente er de perfekte røde klude og udløsende faktorer for konflikter. Selv hvis drengene i den bestemte situation ikke føler sig stærke nok til at skabe en konflikt, sørger de for, at der bliver slået løs på jungletrommerne. Drengene udvikler på deres side også et vokabularium om betjentene. Drengenes bandeord og tilsvining af politiet har naturligvis samme effekt på betjentene. Og ethvert møde bygger på et foregående – også selvom det ikke er med de samme personer.

Når viljen sættes igennem

Det har af og til været vores opfattelse, at nogle af mødesituationerne også er et spil fra drengenes side. Det er måske også derfor, de til tider selv opsøger politiet og prøver at få kontakt, når betjentene er ude i andre politiforretninger. På den ene side opfatter drengene politiet som dybt irriterende, men på den anden side synes mødesituationen også at være et kærkomment afbræk midt i kedsomheden og rastløsheden, og sandsynligvis også en lynafleder for opsamlede frustrationer. For betjentene er det knap så underholdende, og flertallet af dem, vi har talt med, har således også ytret, at de finder møderne ufrugtbare og irriterende. Derfor hænder det også, at de sætter deres vilje igennem over for drengene, når de føler, at dialogen ikke rigtig kommer videre.

Det vægtigste konfliktpotentiale, når betjentene gennemtvinger deres vilje, er magtanvendelse. Drengene kan gå ud af deres gode skin, hvis politiet rører ved dem (bortset fra

hvis begge parter giver hånd ved starten af et møde, som nogle nærbetjente gør), og betjentenes strategi er som oftest at isolere én af drengene ved at trække ham væk fra de andre.

Politiets taktik er at statuere et eksempel, og samtidig er det deres erfaring, at drengene er værst, når de står i deres gruppe. Lige så snart de er isoleret, får piben en anden lyd. Problemet ved denne fremgangsmåde er, at det kan fremprovokere så meget ”retfærdig harme” og frustration, at drengene i gruppen reagerer imod politiet. Som tidligere vist fortæller en betjent, at det ofte er en afvejning fra deres side, om de pludselig ”kommer til at ligge nederst i en bunke” – altså om de kan klare sig fysisk mod drengene, hvis det skulle komme til et slagsmål.

Det er præcis denne problemstilling, som betjentene fra provinskredsen også fremhæver. De føler nemlig til tider, at de ikke har den nødvendige magt til at sætte deres vilje igennem, selv om det set fra en politimæssig vinkel måske var det rigtige i den specifikke situation. På den anden side står drengene og oplever, at de i denne specifikke situation kan slippe af sted med en række provokationer og tilsvininger af betjentene, som måske ikke får lov at passere næste gang. Det bliver med andre ord uigennemsigtigt for dem, hvad de kan tillade sig, og hvad de skal afholde sig fra, hvis de ikke vil en tur med på stationen og have deres forældre blandet ind i det.

Manglende autoritetstro og uigennemsigtige institutioner

Det er nærmest en naturlov, at hver ældre generation skal problematisere den yngre generation med et ”ungdommen af i dag er ikke, hvad den har været!”. For hver generation sker der et skifte og en udvikling i, hvad der er tilladt og acceptabelt, og hvilke normer og værdier der får tillagt væsentligst betydning. Således viser også anden ungdomsforskning, at unge generelt er mindre autoritetstro i dag, når det gælder de traditionelle samfundsinstitutioner, end de var for generationer siden. De opdrages og socialiseres til at være selvstændige og kildekritiske og ansvarlige for deres eget liv, og som sådan er det også klart, at de stiller spørgsmålstegn ved de etablerede autoriteter og deres afgørelser. På sin vis er gadedrengene ikke så meget anderledes end deres jævnald-

rende – de har bare en ekstremt hyppig mødefrekvens med politiet, hvilket ret beset er med til at underminere betjentenes autoritet.

Både som institution og i kraft af deres position som ordenshåndhævere forventer politibetjentene at blive mødt med en vis grad af respekt og saglighed af byens borgere. Men betjentene er ikke udelukkende ”institution”, de er i høj grad også mennesker, og som sådan er de forskellige. De fortæller selv i interview-situationer, at det ikke er usædvanligt, at de som betjente har forskellige personlige grænser for, hvor langt drengene kan gå i deres provokationer. Samtidig kan den afgørelse også hænge sammen med humør og ”dagsform”.

Set fra drengenes vinkel på gadeniveau bliver det svært at gennemskue, hvem politiet er, og hvad politiet står for. De møder betjente med vidt forskellige håndteringsformer og lige så varierende grænser for, hvad man som gadedreng kan slippe af sted med. Samtidig ved de unge slet ikke nok om lovgivningen og betjentenes handlemuligheder i forhold til konflikter med borgerne.

I praksis er der flere konsekvenser af denne uigennemsigtighed hos politiet som institution: For det første betyder det, at drengene fortolker betjentenes forskellige handlingsmønstre som en form for korrupsion, eller racisme, hvor nogle betjente er strengere end andre. For det andet betyder det, at betjentene mister deres autoritet som institution, idet de ikke fremstår som en solid enhed men snarere opbrudt i enkeltindivider, som drengene kan manipulere med. Dét kommer også til udtryk hos ”domptørerne”, som oplever, at drengene kun har respekt for enkeltindivider, der ”gør sig fortjent til det” inden for det maskuline univers – og altså ikke for uniformen, for institutionen. For det tredje kan drengene ikke gennemskue betjentenes subjektive grænser, og hvorfor de den ene dag kan udnytte en frihedsgrad i deres provokationer, som den næste dag kan ende med en sigtelse. Samtidig udnytter de den frihedsgrad, de tror, de har, til fulde, således at de ud fra det begrænsede kendskab, de har til egne rettigheder, spiller på alle de tangenter, de har i deres frihedsgrad. Hvilket i sagens natur driver betjentene til vanvid i mange sammenhænge. For det fjerde er det mødefrekvensens hyppighed, der overhovedet skaber mulighederne for alle disse konsekvenser, idet politiet som institution

og autoritet nedbrydes for drengene. Institutionen afmonteres til at handle om konkrete individer, fjender, som drengene forholder sig meget konkret til. Desuden sker der i nogle ekstreme tilfælde det, at drengene bliver ligeglade med politiets sanktionsmuligheder – de er uberørte af muligheden for at få endnu en sag på straffeattesten – og disse unge er meget svære at nå ind til.

Opsamling på møderne

Når mødet mellem politi og kriminalitetstruede drenge er en del af en politimæssig opgave, er det sjældent et positivt udgangspunkt. Hvad enten det er på baggrund af anmeldelser fra borgerne eller på eget initiativ er grundlaget for politiets møde med drengene, at politiet vil have dem til enten at udvise eller undlade at udvise en bestemt adfærd. Drengene figurerer derved som en gruppe under mistanke. Politiet skal som ordensmagt, der per definition har loven og retten på sin side, intervenere i de unges liv og færden af en eller flere årsager. Dvs. at rollerne og magtrelationen er givet på forhånd, og parterne mødes som to ulige interessenter og modstandere. Dette skaber ikke blot mistillid parterne imellem, men også mistanke om den andens motiver og adfærd – med mindre begge eller den ene af parterne gør en særlig indsats for at udfaldet ikke bliver ligesom udgangspunktet.

I praksis kan mødesituationerne udvikle sig i forskellige retninger, og der er selvsagt også stor forskel på, hvad det er for en type situation, betjentene kommer frem til. Ikke desto mindre skaber de negative oplevelser en fælles erindring hos parterne, som fører til en stereotypificeret opfattelse af den anden. Således at hvert nyt møde indledes under det man kunne kalde for ”fortidens skygge”. Den tunge bagage, som parterne møder hinanden med, står i vejen for indgåelsen og udviklingen af en positiv og konstruktiv dialog.

Samtidig er der en tredje part, som er en væsentlig aktør i mødet mellem politi og unge, og det er borgerne, der ringer og anmelder de unge. En forholdsmæssig stor del af anmeldelserne er ’grundløse’ i den forstand, at politiet ikke finder noget ulovligt forhold, når de kommer frem. I flertallet af tilfældene er det drengestreger og/eller unge, der støjer eller er

anmassende i det offentlige rum. Det får dog store konsekvenser for mødets parter, for det umiddelbare resultat er selvsagt, at mødefrekvensens hyppighed sættes i vejret af disse anmeldelser. Politiet er nødt til at opsøge de unge, som på sin side føler sig chikaneret og reagerer derefter. Alene dette forhold kan være med til at skabe en konfliktsituation.

Parterne bliver trætte af diskussionerne med hinanden, de løber sure i mødesituationerne, og det ender med, at de får væsensforskellige oplevelser af, hvad der er årsag til disse møder: Betjentene begynder at opfatte drengene som irriterende lømler, der bare ikke hører efter, og drengene oplever politiet som diskriminerende.

Aktørerne står på hver deres side med hver deres opfattelse af virkeligheden og af den andens hensigter, og som antallet af møder stiger, akkumuleres de dårlige oplevelser til forudfattede meninger om ”den anden”.

I undersøgelsen her har vi peget på den række af komplekse sammenhænge og forhold som mødet mellem unge, politi – og i anden række nogle øvrige borgere, er spændt ud i mellem. Andetsteds er der i rapporten angivet nogle forslag og pejlepunkter, der kan arbejdes videre med i udviklingen af politiets indsats overfor de etniske ’gadedrenge’. Punkterne er netop at betragte som nogle bud til videre ’forarbejdning’ hos politiet, med det formål at minimere og stoppe den spiral af negative møder mellem unge og politi, som undersøgelsen peger på tilstedeværelsen af. Møder der bekræfter begge parter oplevelser af den anden parts utilstedelige og urimelige adfærd overfor den anden. Det er ikke muligt at undgå konflikter, men det er afgørende for de unges generelle samfundsmæssige integration at konflikterne kanaliseres ind i nogle acceptable og konstruktive former. Det er vores håb, at denne rapport kan medvirke til at fremme et sådan formål.

Kapitel 5: Konklusioner og anbefalinger

I denne rapport har vi undersøgt unge drenge med anden etnisk baggrund end dansk, som lever en stor del af deres liv på gaden og som derfor også i deres dagligdag møder politiet. I den følgende konklusion ridses undersøgelsens resultater op, først med fokus på drengenes oplevelse af deres situation og møde med politiet. Dernæst med fokus på politiets oplevelse af drengene og mødet, og endelig fokuserer vi på mødesituationerne.

Gadedrenge er etniske drenge mellem 10 – 17 år, der bruger gaden og andre offentlige områder som ramme for en del af deres ungdomsliv. Der er tale om løse grupperinger af unge, der i forvejen er socialt udsatte og hvis liv på gaden øger deres risiko for marginalisering. Gadedrengene befinder sig i en socialt sårbar og marginaliseret situation, som præger såvel deres fritid som deltagelse i skolen. De kommer fra socialt udsatte og ressourcetsvage baggrunde, hvor deres daglige kontakt til forældre og andre voksne ofte er begrænset. Drengene reagerer på disse vanskelige baggrunde og forudsætninger ved at skabe deres egne sociale netværk og subkulturer med egne normer og værdier.

Drengene søger hinandens selskab og opdrager hinanden til at sætte fællesskabet højere end alt andet.

På gaden etableres nogle løst strukturerede fællesskaber blandt drengene, hvor drengene i fraværet af nærværende voksenkontakter i

høj grad fungerer som hinandens primære opdragere. Fællesskaberne er karakteriseret ved en meget maskulin og ekspressiv adfærds- og kommunikationsform (eksempelvis larmende adfærd i gaden, brydekampe, højlødt tale, hård sprogbrug osv.). En adfærd der gennem de unges antal og opførsel, giver dem mulighed for sammen at tilegne sig en social position og tilbageerobre en del af den status og anerkendelse, som de oplever at være fornegtet i andre sammenhænge.

I fællesskabet spiller værdier som loyalitet og gruppesammenhold en helt afgørende rolle. Her forudsættes at loyalitet overfor gruppen går forud for den enkeltes deltagelse i og/eller accept af de andres ulovlige adfærd og handlinger. Brud på loyalitet kan resultere i udelukkelse fra gruppen og dermed forværre den sociale isolation, som de unge oplever at befinde sig i.

De yngste søger deres rollemodeller blandt ældre drenge med samme udgangspunkt og problemer, som dem selv.

Rekrutteringen til gadelivet sker allerede i en tidlig alder fra drengene er omkring 10 år, da de her begynder at identificere sig med de ældre drenge og i stigende grad oplever at befinde sig på et sidespor i forhold til skole, fritid etc. Fællesskabet på gaden tilbyder et alternativ, hvor drengene kan møde og opleve ældre drenge, som har sagt fra overfor skole og forældre.

De yngre drenge søger respekt og anerkendelse hos de lidt ældre drenge ved eksempelvis at råbe ukvemsord efter politiet. Den kriminelle lavalder giver i den forbindelse drengene en tryghedsfølelse, idet de sjældent sanktioneres for deres handlinger før 15-års alderen.

Drengenes etniske og religiøse baggrund spiller en vigtig rolle i deres selvforståelse, men ikke i deres handlinger.

De unge fremhæver i høj grad deres muslimske og etniske identitet, men der er i høj grad tale om en kulturel identitet som kun i meget ringe grad knytter an til et religiøst liv og en religiøs praksis. Således kan deres adfærd og handlinger heller ikke forstås eller tolkes indenfor en kulturel eller religiøs ramme. Den etniske identitet synes for de unge at være uløseligt forbundet med oplevelsen af religiøs og etnisk diskrimination fra 'samfundets' side. En oplevelse som nærer de unges opdeling af verden i "dem" og "os". Samlet set synes de unges manifestation af deres religiøse og kulturelle identitet at være ansporet af deres marginalisering.

Betjentene håndterer mødet med gadedrengene fra situation til situation.

Mødet mellem gadedrengene og politiet er typisk præget af enkelte betjentes konkrete dispositioner og subjektive vurderinger af en given situation. Der er således ikke tale om standardiserede reaktioner fra politiets side på givne situationer, hvilket gør at betjentenes handlinger og grænsedragninger varierer meget.

Der kan i den sammenhæng være store forskelle på, hvilke taktikker storbyens og provinsbyens betjente vælger i forskellige mødesituationer. Provinsens betjente fremhæver en væsentlig forskel, idet de i konflikt-situationer kan komme til at vente længe på forstærkninger fra kolleger. I storbykredsen er der derimod altid en politibil i nærheden, der kan komme til undsætning. På baggrund af disse forhold, mener provinsbetjentene, at de har udviklet en mere diplomatisk tilgang til de unge, og at de generelt er bedre til at få en mindelig løsning ud af et møde. Samtidig giver det også anledning til frustrationer, når de i visse situationer føler, at de må forlade et sted med uforrettet sag, fordi de ikke er mange nok til at håndtere problemet.

Forskellene mellem forskellige betjentes håndteringer opleves af drengene som uigen-nemskuelig. De oplever det i høj grad som vilkårligt, hvornår og hvorfor en betjent sigter en ung, mens kollegaerne i den anden patrulje ikke gør. Således opstår der blandt de unge en usikkerhed overfor politiets rolle, arbejde og motiver, som skaber grobund for fordomme om politiet og deres motiver.

Betjentenes håndtering af mødet med gadedrengene fordeler sig på et kontinuum fra at være meget pædagogisk og forstående til at have nul tolerance.

Som følge af de forskellige tilgange betjentene har til de unge og deres handlinger kan disse inddeles i tre overordnede typer, som i undersøgelsen betegnes ved metaforerne: "Mentoren", "diplomaten" og "domptøren".

Mentoren er forklarende, pædagogisk orienteret og bruger dialogen til at informere og forebygge. Her er den sociale relation mellem betjent og de unge i fokus. Diplomaten er også dialogorienteret, men i mere konstaterende og distanceret form. Diplomaten afstemmer sin strategi i forhold til drengenes adfærd. Domptøren er derimod definerende og dominerende. Den bydende kommunikation og adfærd kan til tider virke som ren provokation. Deres strategi er at gå ind, ordne sagen og komme videre.

Nærpolitiet har en opsøgende, dialogorienteret og kriminalpræventiv kontakt med drengene.

Mødet mellem nærpoliti og drenge er typisk præget af en positiv tilgang og tager ofte form som en egentlig relation mellem den enkelte betjent og de unge. Afhængig af karakteren af nærbetjentenes relation til de enkelte unge, kan denne meget vel blive kontaktet af drengene selv eller deres familier for at løse konflikter eller imødegå evt. ulovlig adfærd. Den tætte relation til de unge sætter imidlertid ofte nærpolitibetjentene i et dilemma i forhold til de øvrige betjente, da nærbetjentens loyalitet i forhold til kollegaerne kan blive draget i tvivl.

Samlet set fremstår nærpolitiets indsats som bæredygtig og fremadrettet, men den tager også længere tid og er betydelig vanskeligere at måle.

Gadedrengene provokerer gennem deres handlinger delvist uskrevne regler for god opførsel på offentlige steder og er generelt i politiets søgelys.

Drengenes fremtoning og handlinger giver ofte anledning til negativ opmærksomhed, utryghed og mistænksomhed blandt andre borgere. Således ligger bekymrede og mistænksomme borgeres anmeldelser af gadeuorden til grund for mange af møderne mellem de unge og politiet, og der er generelt en høj mødefrekvens. Gadedrengene associeres af nogle borgere med egentlige kriminelle handlinger og bandekriminalitet. Frygten fra borgernes side skal formodentlig ses i sammenhæng med mediernes tendens til at fremhæve ung, mandlig, muslimsk kriminalitet frem for anden kriminalitet.

Som konsekvens af de mange anmeldelser fra andre borgere til politiet, bringes politiet meget ofte til at kontakte og opsøge de unge og intervenere i deres aktiviteter. Langt de fleste af anmeldelserne fra andre borgere defineres af politiet som grundløse, hvilket vil sige, at der ikke er tale om egentlige kriminelle forhold. Således kan gadedrengenes aktiviteter ikke primært karakteriseres som kriminelle, men stødende i forhold til en række uskrevne normer for god opførsel i det offentlige rum.

Som følge af det negative udgangspunkt indebærer stort set ethvert møde potentiale for åben konflikt.

Qua de mange grundløse møder oplever gadedrengene henvendelserne fra politiets side som udtryk for forfølgelse, chikaneri og diskrimination. Således har mødet mellem de unge og politiet ofte et negativt udgangspunkt og er generelt karakteriseret ved at dække over en latent konflikt, hvor begge parter har udviklet meget faste og negative opfattelser af hinanden. De giver begge udtryk for manglende respekt fra modpartens side.

Det generelt negative forhold mellem drengene og betjentene gør, at det ofte er umiddelbart tilfældige og subjektive faktorer der afgør mødets forløb.

Det er ofte umiddelbart tilfældige og subjektive faktorer der gør sig gældende, når et møde udvikler sig fra latent til åben konflikt. De subjektive faktorer er de involverede personers bidrag til konflikten, hvilket kan være alt fra en dårlig dag til en ophobning af vrede og irri-

tation opbygget over længere tid. Drengene og betjentene kan være lige gode om at optrappe en konflikt, skønt det som oftest er drengenes adfærd, der afstedkommer en reaktion fra politiet. Det kan være en betjents fremtoning eller sprogbrug såvel som en drengs umotiverede tilråb eller provokerende reaktion på betjentens henvendelse. Som regel er bandeord, nedgørende ytringer og voldsom kropskontakt de sikre konfliktfaktorer.

Rapportens anbefalinger

Den følgende liste er en række konkrete anbefalinger som de enkelte betjente/kredse kan holde sig for øje i deres daglige arbejde. Anbefalingerne skal betragtes som generelle forslag, der ikke har fundet deres endelige form i forbindelse med denne undersøgelse. Der skal arbejdes videre både med form og indhold, hvilket også sker forsøgsvist rundt om i landet. Det er komplekse sammenhænge vi har med at gøre, og forslagene er i den sammenhæng ment som bidrag til en diskussion af hvilke tiltag, der muligvis kunne medvirke til at fremme arbejdet med de unge gadedreng og politiets møde med disse.

• Klarere fælles strategi fra politiets side, udnytte rutinetjek til information

At udvikle politiets kommunikation til og med de unge. Eksempelvis kan rutinetjek af de unge ofte gøres langt mere informative ved at fokusere på den indledende mimik, de indledende bemærkninger, samt det at afslutte et møde uden kriminelle forhold med et "beklager ulejligheden" eller lignende udsagn. Tilgange der i højere grad end tilfældet ofte er, anerkender drengene som borgere i et demokratisk samfund.

• Udnytte de "grundløse" anmeldelser til information og oplyse drengene om, hvordan de virker og om politiets arbejdsgange

At benytte de "grundløse" anmeldelser til at skabe en positiv og informativ dialog med de unge. Betjentene kan fortælle, hvorfor de er nødt til at gøre det, de gør, i netop den situation. Drengene kan ligeledes informeres om, hvad de kan gøre for, at disse "møder" ikke

bliver så hyppige. Ligeledes kan drengene informeres om politiets arbejdsgange og råderum, især hvad angår identifikationer og rutinetjek. Denne information bør muligvis gives af en upartisk tredjepart, som ikke kan associeres med politiet.

- **Arbejde på at fremme nærpolitiets rolle og status blandt betjentene generelt**

At nærbetjentenes rolle i forhold til de unge styrkes og andre indsatser der kan virke tillidsopbyggende for relationen mellem de unge og betjentene. Samtidig hermed kan det proaktive og præventive arbejde med fordel profileres yderligere internt i politiet, således at den status, der er forbundet hermed søges øget.

- **Ruste betjentene til at tackle den dalende respekt for autoriteter**

At betjentene bevarer initiativet, således at de unges råderum og ageren ikke løber politiet af hænde. I den forbindelse er det vigtigt at være opmærksom på, at autoritetstro og respekt for autoriteter er dalende generelt – ikke kun over for politiet og ikke kun blandt gadedrengene. Gadedrengene har imidlertid i særdeleshed et anspændt forhold til autoriteter, hvorfor betjentenes forventninger også med fordel vil kunne afstemmes herefter.

- **Fokus på væresteder, tilbud til de unge og kontakt til forældre**

At der generelt set arbejdes på en styrkelse af værestederne for de unge og værestedernes faciliteter og ressourcer. Hertil kommer at det synes at være tilrådeligt at værestederne inkorporerer daglige fysiske aktiviteter, så drengene kan komme af med noget af deres rastløshed bl.a. gennem brugsret til omkringliggende sportsfaciliteter. Yderligere synes en udvidelse af muligheden for lektiehjælp eventuelt i samarbejde mellem værested/klub og den lokale skole, at være et oplagt udviklingsområde. I den forbindelse kan det være centralt at forældre til gadedrengene informeres om vigtigheden af at de medvirker til at give deres børn andre fritidsinteresser end dem gadelivet tilbyder, f.eks. ved at melde deres børn til en eller flere fritidsaktiviteter allerede i en tidlig alder.

Endelige spiller kommunerne en central rolle der, hvor forældrenes økonomiske situation ikke tillader de unge at deltage i eksisterende fritidstilbud, idet disse familier har brug for økonomisk støtte eller fripladser til ønskede fritidstilbud. Det at være tilknyttet en klub eller et værested er ikke nok for at få drengene væk fra gaden, hvorfor der må sættes på at få de unge drenge inkorporeret i andre former for fritidstilbud.

Appendiks A: Metode og dokumentation

Rapporten er baseret på 4 måneders feltarbejde i to danske politikredse, i hhv. en storby og en mellemstor provinsby. Der nævnes ikke stedbetegnelser eller andre navne, fordi rapportens sigte er at fremdrage det generelle og ikke at rette fokus mod enkelte kredse og områders særlige problemstillinger. Dataindsamlingen har været kvalitativ og omfattet følgende:

De unge:

- Unge i aldersgruppen 10-17 år med anden etnisk oprindelse end dansk – flertallet med muslimsk baggrund, hvis forældre stammer fra Tyrkiet og Mellemøsten
- Formelle interviews med 50 unge
- Dialog og samtale med ca. 100 unge
- Dialog og samtaler med diverse klubmedarbejdere og gadeplansmedarbejdere samt en boligsocial medarbejder
- Deltagerobservationer i klubber og væresteder

Politiet:

- Formelle interviews med 11 betjente
- Dialog og samtaler med ca. 50 betjente
- Patruljekørsel i både storby og provinsby
- Deltagerobservationer på patruljekørsel og ved briefing samt hos vagthavende
- Både aldersmæssigt og hvad angår antal år i styrken er der stor spredning på de deltagende betjente.

Generelt:

Interview og samtaler

- De uformelle samtaler, observationerne, patruljekørslen og øvrigt materiale ud over de formelle interviews, er enten optaget på bånd eller dokumenteret i feltdagbøger.
- Interviewcitatene er redigeret, således at de er læsevenlige, men der er ikke ændret noget indholdsmæssigt.
- Citaterne fra henholdsvis drengene og politiet har et forskelligt grafisk udtryk for at lette skelnen mellem disse.
- Udover drengene og beredskabskorpset har vi gennemført et par interviews med resourcepersoner, herunder nærpoltibetjente. Ellers har feltarbejdet omkring resourcepersoner bestået primært af interviews og samtaler omkring deres erfaringer, oplevelser og opfattelse af problemstillingen og målgruppen.

Områderne hvor feltarbejdet har fundet sted:

- Bydelen i storbykredsen har en forholdsvis høj koncentration af indvandrere. Omkring 22 % af indbyggerne er indvandrere og efterkommere, og andelen af unge med indvandrerbaggrund er noget højere. Vores observationer har fundet sted to forskellige steder i bydelen. I en klub med en særlig inkluderende holdning til de unge, som ikke smides ud og kun anmeldes til politiet i helt ekstreme tilfælde. Derudover i et værested, der på samme vis har en meget inkluderende politik i forhold til de unge.
- Undersøgelsen i provinskredsen er baseret på feltarbejde i tre forskellige "bydele", med det lokale værested/klubben som udgangspunkt. Hovedparten af vores målgruppe er centreret omkring disse tre institutioner. Dvs. at en stor del af vores data er baseret på observationer og interviews med de unge, som bruger disse tilbud.

- Feltarbejdet hos politiet tager sit udgangspunkt i et kriminalpræventivt regi. Vores kontaktpersoner arbejder præventivt, og den ene er desuden SSP-medarbejder. Derudover har vi interviewet almindelige betjente og kørt i patrulje med dem, hvor vi både har haft muligheden for observation og uformelle samtaler med betjentene.

Om informanterne:

- Vi har mødt stor velvilje hos politiet, og ingen har sagt nej til hverken interviews, samtaler eller vores tilstedeværelse. Betjentene er forsøgt udvalgt, således at alle holdninger og strategier samt aldersgrupper er kommet til orde. Derudover er de blevet udvalgt efter, hvem der havde tid og mulighed til henholdsvis at have os med på patrulje og til at deltage i interviews. Vi har i undersøgelsen kørt med på patrulje i tidsrummet 16-23, idet erfaringen viser, at de fleste møder foregår her.
- I modsætning til politiet har de unge været mere skeptiske og sat spørgsmålstegn ved vores tilstedeværelse og formålet med den. Denne skepsis og mistillid har været tydeligst hos de unge i storbyen, der har udtrykt, at de før er blevet udnyttet, og at deres udtalelser er blevet misbrugt.

Appendiks B: Litteratur

- Andersen, Kathrine Vitus:
Problembørn, pædagoger og perkere. Identitet og ambivalens i mødet mellem etniske minoritetsbørn og systemet. Sociologisk Institut, København 2005.
- Andersen, Mette A., Mørck, Rie V., Christensen, Stine & Minke, Linda:
”Rodet ungdom – unge rødder” i Social Kritik nr. 77/ 2001
- Ansel-Henry, Anthony & Jespersen, Susanne Branner:
Konflikt på gadeplan – når etnisk minoritetsungdom og politi mødes. Center for Ungdomsforskning. Roskilde Universitetscenter, 2003.
- Asmussen, Ida:
Etniske grupper. Kriminalitet og forebyggelse. Rapport fra Det Kriminalpræventive Råd, 2004.
- Balvig, Flemming:
- RisikoUngdom. Ungdomsundersøgelse 1999. Det Kriminalpræventive Råd, 1999.
- ”Den risikable ungdom. – Ungdomskriminalitetens udvikling de sidste 50 år” i Social politik 3:01.
- Den Ungdom! – Om den stadig mere omsiggribende lovydighed blandt unge i Danmark. Det Kriminalpræventive Råd, 2006.
- Bek-Pedersen, Kathrine & Montgomery, Edith:
”Narratives of the Past and Present: Young Refugees’ Construction of a Family Identity in Exile” i Journal of Refugees Studies Vol. 19, no. 1/2006. Oxford University Press.
- Bhaskar, Roy:
A Realist theory of society. Leeds Books LTD, Great Britain, 1975.
- Bonke, Jens & Carøe, Connie:
En forstærket indsats over for kriminalitets-truede børn og unge – en evaluering. Socialforskningsinstituttet 01:9, 2001.
- Bourdieu, Pierre:
- Af praktiske grunde. Hans Reitzels Forlag, 1994.
- Capozza, Dora & Brown, Rupert (eds.):
Social Identity Processes. Sage Publications, 2000.
- Christensen, Gunvor & Ærø, Thorkild:
Veje til tryghed. Indsatser i boligområder – fra konfrontation til forståelse. Det Kriminalpræventive Råd & By og Byg, 2003.
- Cohen, Albert K.:
Delinquent Boys: The Culture of the Gang. The Free Press, 1955.
- Dahl, Karen Margrethe & Jakobsen, Vibeke:
Køn, etnicitet og barrierer for integration. Fokus på uddannelse, arbejde og foreningsliv. Socialforskningsinstituttet, København 2005.
- Dam, Hans Jørgen:
Utilpassedes perspektiver – Unges moral, kriminalitet og oplevelse af sanktioner. Forlaget Gestus og Sociologisk Analyse, Århus 2004.
- Felding, Talli Ungar:
”Kriminelle indvandrerdrengene, psykologisk set. En gennemgang af psykologiske undersøgelser af 14 drenge i 13-16-års-alderen og af socialforvaltningens håndtering af sagerne” i Psyke og Logos: Tema: Afhængighedstilstande. Dansk Psykologisk Forlag 2005.
- Hjarnø, Lulu:
Rødderne fra Blågårds Plads. Sydjysk Universitetsforlag, 1998.
- Jensen, Sune Qvotrup:
- ”Subkulturelle hypermaskuliniteter i det offentlige rum” i GRUS nr. 75-76/2005.
- De Vilde Unge i Aalborg Øst. Aalborg Universitetsforlag 2002.
- ”Subkulturel pædagogik – snarere end kulturel pædagogik med vilde unge” i Social Kritik 80/2002.

Jensen, Sune Qvotrup & Hviid, Kirsten:
"Perkerrap, ghettostøj og socialt arbejde" i
Social Kritik, 89/2003

Jeppesen, Kirsten Just:
"Etniske minoriteter i Danmark – Hvordan
har de det?" i Social Kritik 65-66/1999.

Jeppesen, Lisbet:
Stereotypiers og stigmatiserings betydning for
selvopfattelse og identitetsudvikling hos etni-
ske unge kriminelle. Speciale, 2003.

Kristiansen, Søren & Krogstrup, Hanne Ka-
thrine:
Deltagende observation. Introduktion til en
forskningsmetode. Hans Reitzels Forlag, 1999.

Kyvsgaard, Britta (red.):
Hvad virker – hvad virker ikke? Kundskabs-
baseret kriminalpolitik og praksis. Jurist- og
Økonomforbundets Forlag, 2006.

Lee, Nick:
Childhood and society. Growing up in an age
of uncertainty. Open University Press, 2001.

Lihme, Benny:
"Stigma. En artikel om stigmatiseringens poli-
tiske psykologi på baggrund af professor Bou-
chet's Odense-rapport om "arabere" og "tøser"
i Social Kritik 65-66/1999.

Muncie, John:
Youth & Crime. Second Edition. Sage Publica-
tions, 2004 (1999).

Mørck, Yvonne:
"Faktisk er Blågård's Plads utrolig smuk"
– hårde drenge på Nørrebro" i Social Kritik
65-66/1999.

Pedersen, Kirsten B. & Nielsen, Lise D. (red.):
Kvalitative metoder – fra metateori til mark-
arbejde. Roskilde Universitetsforlag, 2001.

Prieur, Annick:
- "Fargens betydning. Om rasisme og
konstruksjon av etniske identiteter" i Sosiologi
i dag, årgang 32, nr. 4/2002.
- "Arvens modsigelser – et generations-
perspektiv i indvandrerforskningen" i Social
Kritik 65-66/1999.
- "Unge innvandrer menn, kriminalitet
og kjønnskultur" i Kvinder, køn og forskning,
nr. 4/1998.

Prieur, Annick & Henriksen, Lars Skov:
"Arrangerede venskaber – mentorordning for
unge straffedømte af anden etnisk oprindelse"
i Sociologisk Arbejdsrapport, nr. 15, 2003.

Prus, Robert:
Subcultural Mosaics and Intersubjective
Realities. State University of New York Press,
1997.

Røgilds, Flemming:
"Bander i Blokland" i Social Kritik 81/2002.

Skov, René Lyngfeldt:
"Etnisk ungdomskultur i Lundtoftegadekvar-
teret : etnicitet og lokalkultur" i: Social politik
nr. 3, 2006, s. 5-11.

Skytte, Marianne:
Etniske minoritetsfamilier – og socialt arbej-
de. Hans Reitzels Forlag, 1997.

Spradley, James P.:
The Ethnographic Interview. Wadsworth,
Thomson Learning, 1979.

Staunæs, Dorthe:
Køn, etnicitet og skoleliv. Samfundslitteratur,
2004.

Stewart, Alex:
"The Ethnographer's Method" i Qualitative
Research Methods Vol. 46. Sage Publications,
1998.

Vindeløv, Vibeke:
Konfliktmægling. Jurist- og Økonomforbun-
det, 2004.

Waters, T.:
Crime and Immigrant Youth. California, Lon-
don. Sage Publications, 1999.

Zeuner, Lilli & Højland, Jeppe:
Unge i det kriminelle felt – et stadium af
forskningslitteratur. Ekspertgruppen om ung-
domskriminalitet, 2001.

Rapporter:

Rapport om ungdomskriminalitet. Ekspert-
gruppen om ungdomskriminalitet, 2001.

PLS Rambøll Management, 2002:

- Grupperelateret kriminalitet i Danmark.
Del 1: Omfang og karakter.
- Grupperelateret kriminalitet i Danmark.
Del 2: Forebyggelse og bekæmpelse.

Indsats over for kriminelle unge – en guide.
Socialministeriet 2003.

Etniske grupper. Det Kriminalpræventive
Råd, 2004.

Dahl, Karen Margrethe:
Etniske minoriteter i tal. Børn, integration og
ligestilling. Arbejdsrapport 3:2005. Socialforsk-
ningsinstituttet.

Ungdomskriminalitet 1995-2004. Justitsmi-
nisteriet.

Mødet mellem unge danskere med anden etnisk baggrund og politiet

Denne rapport går tæt på drengenes generelle situation, forestillinger og villkår og tilbyder et indblik i deres verden. Rapporten inddrager politifolkenes baggrund og opfattelser af drengenes adfærdssituation. Rapporten inddrager ligeledes, hvilke mødesituationer der er mellem drenge og politi og tildels også andre borgere, der oplever drengenes opførsel som generende og truende.

Endelig sætter den fokus på selve mødet, på hvordan parterne oplever og forstår hinanden og hvordan disse forståelser virker i konfliktsituationer og forhold til mødemøder, ligesom unødvendige konfliktsituationer i mødet afdækkes.

Rapportens krets er med henblik på at kunne komme politiet og andre, der ellers hver dag arbejder med unge, til gavn. Det er vores overbevisning, at en større forståelse af mødemøderne karakter og baggrund afgørende for at fremme unges konstruktive integration og for at afhjælpe en række af de konflikter, som finder sted mellem unge og politi.

Center for Ungdomsforskning • Tuborgvej 164 • 2400 København NV • www.cefu.dk